

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НДІ економіки і менеджменту
Економічний факультет
Кафедра статистики та економічного аналізу**

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

**Тези доповідей
74-ї науково-практичної онлайн студентської конференції
Секція 3. Статистико-аналітичне забезпечення управління
економічними суб'єктами**

*19 листопада 2020 р.
м. Київ, Україна*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: тези доповідей 74-ої науково-практичної студентської конференції, м. Київ 19 листопада 2020 р. К.: НУБіП України, 2020. 77 с.

Відповідальність за вірогідність несуть автори та їхні наукові керівники.

Відповідальний за випуск: д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри статистики та економічного аналізу І. Д. Лазаришина

ЗМІСТ

Секція 3. Статистико-аналітичне забезпечення управління економічними суб'єктами

<i>Андрєєва А.О., Богданюк О.В.</i> ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВ.....	5
<i>Ботвиновський В.Д., Богданюк О.В.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ.....	8
<i>Бутрик О.О., Лазаришина І.Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ГРОШОВИХ АКТИВІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ: МОНЕТАРНІ СТАТТІ ЗА УМОВИ ВЕДЕННЯ «МАЛОГО» БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	11
<i>Гуржій П. В., Музиченко А.О.</i> ОБЛІК ВИТРАТ НА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ ТОРГІВЛІ ЯК ЕФЕКТИВНОГО МЕТОДУ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	14
<i>Зволинська О.В., Рябенко Л.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ.....	17
<i>Капінус О.П., Рябенко Л.М.</i> ОБЛІКОВО-ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА.....	20
<i>Касяненко В.А., Лазаришина І.Д.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР.....	24
<i>Кобзар Ю.О., Богданюк О.В.</i> ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ГРОШОВИХ КОШТІВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ.....	26
<i>Котенко О. В., Рябенко Л.М.</i> АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	29
<i>Кузнецов Б. О., Лазаришина І.Д.</i> НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА....	32
<i>Кульчицька Д.М., Симоненко О.І.</i> УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	36
<i>Лавринович О., Рябенко Л.М.</i> ОБЛІК ТА АУДИТ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	39
<i>Маковій Т.А., Рябенко Л.М.</i> ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
<i>Мошкун К.В., Чухліб А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	46
<i>Нечипоренко Д. В., Богданюк О.В.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯМ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	50

Посільська М.О., Лазаришина І.Д. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ У АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	53
Пугач Х.Р., Симоненко О.І. УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	56
Рябенко П.В., Рябенко Л.М. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	60
Семенкова А.Є., Куць Т.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОДЕРЖАНИХ АВАНСІВ.....	63
Сорокіна К.В., Симоненко О.І. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА.....	65
Ступерська Н.М., Богданюк О.В. УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ПІДСУМКАМИ АНАЛІЗУ.....	68
Фесюк Н.В., Лазаришина І.Д. ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	71
Цюк П.О., Куць Т.В. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА.....	74

Секція 3. Статистико – аналітичне забезпечення управління економічними суб'єктами

УДК 657.339:56

ОБЛКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВ

Андрєєва А. О., магістр

Богданюк О. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Інтеграційні операції купівлі-продажу здійснюються через установа прямого, безпосереднього господарського контакту між виробниками (продавцями, постачальниками) та іноземними споживачами (покупцями), та можливо і непрямим шляхом – через посередників.

Прямі поставки товарів та розрахунків у багатьох випадках є доцільнішими за допомогою таким своїм потенційним позитивним властивостям, що можуть виявлятися в тій або іншій господарській ситуації:

- налагодження більш тісних зв'язків між постачальниками і споживачами;
- забезпечення економії на тарифі послуг посередників;
- маркетингове «наближення» виробника до міжнародного ринку, а також можливість отримання про нього більшого обсягу потрібної інформації;
- підвищення надійності та оперативності господарських зв'язків з метою стабільних та більш широких;
- створення передумов подальшого поглиблення міжнародної співпраці через усупільнення форм власності.

Однак і непрямий експорт та імпорту продовжують зберігати своє значення.

За деякими оцінками, з допомогою торгових посередників у світовий товарооборот втягується близько половини всіх товарів.

На ПАТ «Укрзалізниця» використовують такі методи:

- при збуті стандартного промислового обладнання;
- при збуті споживчих товарів;
- при реалізації другорядної продукції;

Непрямий шлях міжнародної реалізації товарів має переваги, які зумовлюють його застосування:

- створення важливого додаткового позитивного чинника в конкурентній боротьбі;

- забезпечення економії на витратах у тих випадках, коли оплата послуг посередників виявляється комерційно вигіднішою, ніж утримання у штаті спеціалізованих працівників;

- за рахунок цього досягається збільшення прибутку та прискорення обігу капіталу, знижуються витрати на одиницю продукції;

- підвищення якості збутової діяльності та забезпечення її більшої оперативності завдяки використанню послуг посередників-професіоналів;

- налагодження більш широких, ніж тільки збут, виробничих відносин з фірмою, що здійснює посередницькі функції;

- створення передумов для вигідної концентрації капіталів безпосередніх виробників продукції і фірм;

Прямий продаж обирається експортером заради встановлення більш жорсткого контролю над функцією маркетингу й одержання більш високого прибутку.

При такому підході виробник звичайно продає свою продукцію безпосередньо на іноземному ринку. Він може продавати її представнику свого підприємства з питань збуту або агенту в справах продажу, що працює за комісійні, іноземному оптовику, що одержує право власності на продукцію й

отримує прибуток на кінцевому етапі всього процесу, тобто продаючи товари споживачам. Іноземні роздрібні торговці займаються, насамперед, споживчими товарами; компанія може направляти їм каталоги, запрошувати на торгові ярмарки або посилати до них своїх агентів з питань збуту. Продаж товарів, що виготовляються відповідно до заявки-специфікації, адресований безпосередньо кінцевим споживачам.

На що ж слід звернути особливу увагу при виборі посередника?

По-перше, експортеру краще вибирати в якості свого посередника спеціалізовану фірму, яка має досвід роботи по одному товару. Як показує досвід, об'єм продажу через спеціалізованого посередника є значно вищим в порівнянні з тим коли угода укладається з фірмою широкого профілю.

По-друге, необхідно в'яснити, чи вибрана вами фірма-посередник не є одночасно посередником конкуруючою компанії, оскільки в такому випадку інтереси імпортера можуть значно постраждати.

По-третє, при виборі торгового посередника, в функції якого входить і здійснення технічного обслуговування, доцільно звернути увагу на ступінь забезпечення матеріально-технічної бази компанії, на її інженерно-технічний рівень та ступінь кваліфікації обслуговуючого персоналу.

По-четверте, враховуючи високу значимість вибору посередника, необхідно особисто відвідати і на місці ознайомитись з фірмою, що вас зацікавила, не довіряючи лише зібраній вами інформації.

По-п'яте, є досить розумним заключати спочатку пробні, короткострокові угоди про посередництво, з тим щоб мати можливість краще дізнатись про можливості та ділову відповідальність компанії.

І на кінець, по-шосте, в ряді випадків кращим є працювати на певному ринку не з одним агентом-посередником, а з декількома. При правильній організації експортно-імпортних операцій можна досягти непоганих фінансових результатів. Головне це правильно організувати зовнішньоекономічну діяльність.

Потрібно пам'ятати що існують можливі шляхи удосконалення експортно-імпортних. Для цього необхідно зважати на всі складові даних операцій. При правильному аналізі та дослідженні окремих факторів можливо розробити такий план дій, який би в більшій мірі задовольняв підприємство, і сприяв в отриманні кращих прибутків від здійснення зовнішньоекономічних операцій.

Список використаних джерел

1. Багрова І.В., Редіна Н.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 580 с.
2. Бутинець Ф.Ф., Олійник О.В. Облік та аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Житомир.: ЖІТІ, 2014. 576 с.
3. Сук Л., Сук П. Облік зовнішньоекономічної діяльності. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2020. №3. С.35-40.

УДК 336.5.02

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

Ботвиновський В. Д., студент,

Богданюк О. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Адміністративні витрати є чи не найбільш різномірною за своїм економічним змістом категорією витрат, які пов'язані із забезпеченням процесу управління на підприємстві. Така різномірність створює проблеми для їх первинної ідентифікації та структуризації з метою подальшого аналізу та оптимізації.

На практиці аналіз адміністративних витрат часто не відповідає запитам управління, оскільки зазвичай сконцентрований на двох аспектах:

- 1) адміністративні витрати розглядаються як складова частина непрямих, що

ще більш урізноманітнює структуру останніх;

2) сам аналіз використовується як допоміжний інструмент для встановлення найбільш ефективного методу розподілу непрямих витрат - завдання, вирішення якого часто носить винятково маніпулятивний характер.

На першому етапі організації аналітичних робіт важливим є також установлення періоду проведення аналізу адміністративних витрат. Водночас із сучасним рівнем можливостей автоматизації обліково-аналітичних процесів аналіз адміністративних витрат за необхідності можна проводити щоденно. Зазвичай достатнім вважається місячний або квартальний період, однак за потреби прийняття оперативних рішень аналітичні дані готуються на вимогу за будь-який часовий відтинок.

На другому етапі аналізу адміністративних витрат ключовим підетапом є вибір та практичне застосування методичних прийомів для вирішення поставлених завдань. Класичні прийоми аналізу адміністративних витрат та основні недоліки їх застосування наведені в додатку. 3.2. До них відносять:

Горизонтальний (трендовий) аналіз – вивчення динаміки (основної тенденції зміни) загальної суми адміністративних витрат та окремих їхніх складників у часі;

Вертикальний (структурний) аналіз – встановлення структури адміністративних витрат, а також їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства;

Кількісний нормативний аналіз – виявлення рівня ефективності використання коштів на управління діяльністю підприємства;

Галузевий (просторовий) аналіз – отримання допоміжних даних для встановлення рівня конкуренто-спроможності підприємства;

Факторний аналіз – оцінка впливу чинників на формування величини адміністративних витрат;

Аналіз коефіцієнтів – загальний аналіз ефективності вкладення (рентабельності) коштів у діяльність підприємства.

На підетапі збору й оцінки даних етапу проведення аналітичних робіт суттєвою проблемою для аналізу є низька ступінь використання можливостей облікової системи як потужного джерела аналітичної інформації. Причиною її виникнення є неналежний розвиток аналітичного обліку підприємств, який не відповідає запитам управління.

Для визначення конкретного переліку адміністративних витрат, який варто виокремлювати в аналітичному обліку, слід здійснити їх ранжування за параметром значимості для підприємства. Найбільш доцільним для цього, як зазначають Височан О.С., Литвиненко Н.О., є використання інструментарію ABC-аналізу з виокремленням трьох груп адміністративних витрат:

група А - найбільш важливі для управління витрати, які мають «левову» частку у загальній сукупності адміністративних витрат підприємства. Статті таких витрат формують номенклатуру субрахунків до рахунку 92;

група В - середні за ступенем важливості витрати, які, однак, у перспективі можуть потрапити до групи А. Більшість зі статей таких витрат відносять до субрахунку «Інші адміністративні витрати», однак за рішенням головного бухгалтера по деяких усе ж можуть формуватися окремі субрахунки;

група С - несуттєві категорії адміністративних витрат, які становлять незначну частку в загальному підсумку, відповідно, найменше впливають на величину прибутку підприємства і представляють невеликий інтерес із погляду управління. Усі статті по таких витратах відносять до категорії «Інші адміністративні витрати».

Параметром для ранжування (якщо ціллю для підприємства є оптимізація величини та структури витрат задля збільшення прибутковості діяльності) доцільно вибрати частку кожного виду адміністративних витрат в їх загальній сукупності. Розподіл за групами відбувається відповідно до внеску у загальний результат за цим параметром. Часовий інтервал даних для аналізу - останній звітний період (рік).

Проблемою інтерпретації результатів аналізу адміністративних витрат на останньому етапі є те, що дані асоціюються лише з числовим контентом звітних форм. Проте кількісні показники досить часто створюють лише ілюзію наявності повної та достовірної інформації для вирішення конкретної проблеми. Значно важливішим є віднаходження вдалого балансу між числовими показниками й якісними характеристиками, які враховують максимальну кількість чинників впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на величину, структуру і тенденції зміни адміністративних витрат. Окрім того, критично важливим є належне делегування повноважень, за якого на кожному рівні управління приймаються рішення на основі аналітичних даних різного рівня агрегування.

УДК 657.1

**ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ГРОШОВИХ АКТИВІВ В
ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ: МОНЕТАРНІ СТАТТІ ЗА
УМОВИ ВЕДЕННЯ «МАЛОГО» БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

Бутрик О. О., магістр

Лазаришина І. Д., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Зараз, в епоху інноваційних технологій, кордони між країнами усе частіше стираються, підприємства прагнуть вийти на нові ринки. Тому питання імпорту та експорту зараз не можна вважати специфічними. Операції з валютою здійснюються чи не щодня. Отже зі зростанням інтересу до таких операцій збільшується й кількість запитань.

Іноземна валюта – це:

- валюта готівкою, грошові знаки (банкноти, білети державної скарбниці, монети), що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території

відповідної іноземної держави, а також вилучені або ті, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу [2];

- кошти в грошових одиницях іноземних держав, міжнародних розрахункових одиницях і в діючій на території України валюті з вільною конверсією, які перебувають на рахунках і вкладах у банківсько-кредитних установах на території України та за її межами (ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ) [1].

У бухгалтерському обліку насамперед варто керуватися положеннями (стандартами) бухобліку. А профільний «інвалютний» стандарт – П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» – у питанні визначення терміна «іноземна валюта» є набагато коректнішим: іноземна валюта – валюта інша, ніж валюта звітності [3].

Бухгалтерський облік валютних операцій ведеться в національній валюті України (гривні), при цьому він здійснюється щодо кожного виду валюти окремо (долари США, євро, російські рублі тощо).

П(С)БО 21 визначено різні підходи до обчислення курсових різниць:

- монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які отримуватимуться або сплачуватимуться у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів (рис 1.) [3].

- немонетарні статті – інші, ніж монетарні статті. Немонетарними вважаються запаси, необоротні активи, дебіторська заборгованість, погашення якої очікується у негрошовій формі.

Грошові кошти в іноземній валюті є монетарною статтею.

Монетарні статті в іноземній валюті відображаються за офіційним курсом НБУ на момент здійснення операції з подальшим їх перерахунком на кожен дату балансу та дати здійснення наступних операцій. Відповідно до такої конверсії, при зміні курсу НБУ нараховується курсова різниця.

Рис. 1. Класифікація монетарних статей

Джерело: складено автором

В умовах євроінтеграції України до ЄС дедалі більше малих та середніх підприємств долучаються до зовнішньоекономічної діяльності. Відповідно і сфера застосування іноземної валюти у господарській діяльності таких підприємств стає невід'ємною частиною бухгалтерського обліку.

Отже, питання обліку грошових коштів є важливим аспектом для всіх підприємств, адже від достовірності, своєчасності, повноти та оперативності обліку грошових коштів залежить уся фінансова діяльність підприємства. Побудова належної системи бухгалтерського обліку грошових коштів передбачає правильність здійснення й відображення всіх етапів їх руху, починаючи з нормативно-правових вимог, заповнення первинних документів, узагальнення та систематизації інформації в регістрах і завершуючи складанням звітності.

Список використаних джерел

1. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / за ред. В. С. Стельмаха. К.: ЦНДНБУ, УБС, 2009. URL:

https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123171&cat_id=122978 (дата звернення: 10.11.2020).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін і валютних курсів»: Положення (стандарт) від 10.08.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (дата звернення: 12.11.2020).

3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закону України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 13.11.2020).

УДК 657.471:339.372.7

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ ТОРГІВЛІ ЯК ЕФЕКТИВНОГО МЕТОДУ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гуржій П. В., магістр

Музиченко А. О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Початок існування інтернет економіки можна пов'язати із проривом системи WorldWideWeb у середині 1990х років. З того часу Інтернет перетворився на сервіс, інтегровану глобальну мережу з різноманітними мультимедійними цілями. Такі поняття, як електронна комерція, електронний бізнес, інтернет економіка, цифрова економіка є відносно недавніми конструкціями.

В Україні особливої актуальності набуває інтернет торгівля, вона дозволяє швидко організувати збут продукції з відносно невеликими витратами. Вибух інформаційних технологій і стрімкий розвиток електронної комерції, труднощі в отриманні стійкої конкурентної переваги, необхідність скорочення витрат на збут продукції призводять до пошуку більш ефективних каналів збуту.

У працях Апопія В. В. [1, с.25] та Кравець В.М. [2, с.9] розглядалися питання організації та методи інтернет-торгівлі в Україні. Основним недоліком

розвитку інтернет-торгівлі вважається відсутність будь-якої діяльності з боку підприємств у всесвітній мережі. Так дослідження Дубовик Т.В. [3, с.22] показують низьку активність інтернет-торгівлі в Україні в порівнянні з країнами Європи. Проте Україна знаходиться на шляху розвитку і з кожним роком збільшує активність в інтернет-торгівлі.

За даними групи компаній EVO товарообіг ринку електронної комерції за 2017 рік збільшився на 32%- с 19 до 25 млрд грн., а за 2018 рік виріс на 52% - до 38.5 млрд грн., прогноз на 2021 рік до 50 млрд грн. [2, с.1]

Розвиток електронної комерції в сегменті B2B демонструє інтенсивне зростання у зв'язку з швидким переходом виробників і оптовиків с застарілих систем на відкриті онлайн-площадки. Вони об'єднують компанії з різних сфер бізнесу і організують зв'язок з покупцями, для кращого розуміння потреб споживачів та швидкого продажу, та торгівельної взаємодії між компаніями для розвитку спільної комерції.

Стрімких змін в інтернет-торгівлі вдалося отримати за рахунок впливу загальносвітової тенденції, а саме:

- зростання кількості інтернет-користувачів;
- збільшення кількості он-лайн покупок;
- освоєння потреб користувачів і важливість швидкої поставки;
- пошук нових стратегій для зменшення ціни на товари, для підтримки конкурентоспроможності.

За даними дослідження Інтернет-асоціації України у рейтинг найчастіше відвідуваних сайтів потрапило чотири українські торгові-площадки: OLX, Rozetka, Prom.ua, Aukro.

Торгові- площадки мають ряд недоліків у порівнянні з власним сайтом, постійна орендна плата, шаблонний дизайн, право власності, але спрощують збут продукції, автоматизують роботу з клієнтами, охоплюють широке коло

споживачів та займають лідируючі позиції в пошукових системах.

Залежно від обраного шляху впровадження інтернет-магазину змінюється облік понесених витрат (табл. 1).

Таблиця 1

Формування витрат на впровадження інтернет-магазину

№	Способи впровадження	Склад витрат	Рахунки бухгалтерського обліку
1	Створення сайту інтернетмагазину	- прямі матеріальні витрати на розробку сайту; - прямі витрати на оплату праці, пов'язані з розробкою сайту; - інші витрати (оплата реєстрації юридичного права, домену, амортизація патентів, ліцензій).	154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» Запущено сайт (ф № НА-1) 125 «Авторське право та суміжні з ним права»
2	Покупка послуги з розробки сайту	- ціна придбання, відповідно до акту виконаних робіт; - непрямі податки, які не відшкодовуються підприємству; - інші витрати прямо пов'язані з доведенням сайту до робочого стану.	154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» 641 «Розрахунки за податками» Запущено сайт (ф № НА-1) 125 «Авторське право та суміжні з ним права»
3	Співпраця з торговими площадками	- орендні платежі згідно договору; - роялті, включаються безпосередньо до витрат періоду в якому були понесені	93 «Витрати на збут»

Джерело: [3, с.4]

В бухгалтерському обліку інтернет-магазин визнається нематеріальним активом, незалежно від способів створення.

Отже, інтернет-торгівля перспективний додатковий ринок збуту, з рядом можливостей для просування свого магазину, розвитку порівняно з конкурентами, залученням нових моделей бізнесу та сервісу.

Список використаних джерел

1. Алопій В. В. Інтернет-торгівля: проблеми і перспективи розвитку. *Регіональна економіка*. 2003. № 1. С. 25.

2. Блащук О. Что ожидает украинский рынок e-commerce в 2021 году - прогнозы EVO. Ain.ua: интернет журнал 2019. URL: <https://ain.ua/2019/12/16/e-commerce-v-2021-evo>

3. Дубовик Т. В. Интернет-торгівля в Україні. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2013. № 1(87). URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2013/01/2.pdf>

УДК 657.422.8

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Зволинська О. В., студентка

Рябенко Л. М., кандидат економічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Одним із найважливіших показників роботи підприємства є розмір і характер прибутку (збитку) за кожен період його діяльності. Тому правильне визначення доходу та своєчасне відображення його в бухгалтерському обліку є першочерговим завданням кожного суб'єкта господарювання.

Згідно з П(с)БО 15 «Дохід» доходи підприємства класифікуються за певними ознаками. Так, із метою визнання доходу та визначення його суми розрізняють дохід від: реалізації продукції, товарів, інших активів, придбаних з метою продажу (крім інвестицій у цінні папери); надання послуг, виконання робіт; використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом якого є отримання відсотків, дивідендів, роялті [2].

Доведено, що основним джерелом формування доходу сільськогосподарських підприємств є реалізація продукції. Тому інформація, що формується за допомогою системи обліку є надзвичайно важливою для прийняття управлінських рішень менеджерами підприємства.

Аналіз сучасної практики обліку доходів засвідчив, що сьогодні підприємства не можуть із достатнім ступенем достовірності оцінити реальний отриманий дохід за звітний період, особливо в розрізі конкретних джерел його утворення. Таким чином, інформація, що надається з цього приводу користувачам фінансової звітності, може містити суттєві помилки, а відтак призводити до прийняття неправильних економічних рішень [1].

Для обліку процесу реалізації використовуються три синтетичні рахунки:

70 «Доходи від реалізації» – відображають виручку від реалізації;

79 «Фінансові результати» – зіставляють виручку і собівартість проведених продаж;

90 «Собівартість реалізації» – призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг.

Така ситуація ускладнює бухгалтерський облік, особливо аналітичний. Стає незрозумілим до якого рахунку підбирати документи з реалізації, на якому етапі записів у бухгалтерському обліку потрібно здійснювати контроль процесу реалізації.

Для спрощення синтетичного обліку пропонуємо обліковувати процес реалізації на одному синтетичному рахунку 79 «Фінансові результати» (рис. 1), виділивши окремий субрахунок 791 «Реалізація», з відкриттям до нього субрахунків другого порядку: 7911 «Реалізація готової продукції», 7912 «Реалізація товарів», 7913 «Реалізація робіт і послуг». В дебет субрахунку 791 відноситься собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг), а в кредит – виручка від реалізації.

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції (товарів, робіт, послуг), ринками збуту та іншими напрямками, визначеними кожним підприємством індивідуально залежно від розміру та умов його функціонування. У аналітичному обліку має відображатися по дебету і

кредиту реалізована продукція у натуральному і грошовому вимірниках. Натуральні вимірники дають можливість накопичувати інформацію про кількість проданої продукції, що використовується для прийняття управлінських рішень, а також має забезпечувати перевірку правильності записів.

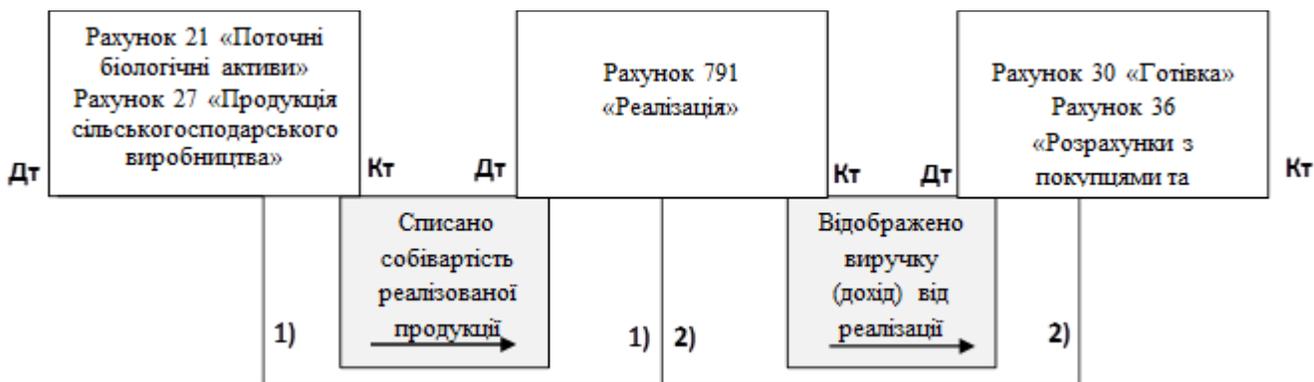

Рис. 1. Відображення обліку реалізації без використання рахунків 70 «Доходи від реалізації» і 90 «Собівартість реалізації»

У зв'язку з тим, що спосіб нарахування передбачає відображення процесу реалізації у період відпуску продукції покупцям, кількість проданої продукції у фізичному обсязі за дебетом і кредитом у аналітичних рахунках по субрахунку 791 «Реалізація» повинна бути рівною. Просте порівняння записів по дебету і кредиту рахунку дозволяє контролювати правильність ведення обліку реалізації. Відсутність цієї рівності свідчить про допущену помилку.

Для прикладу, продукція вже продана, але не списана зі складу через неподання відповідних документів до бухгалтерію. За таких умов кількість проданих товарів показана по дебету та кредиту субрахунку 791 буде різною, що свідчить про помилку.

Підсумовуючи вищесказане, важливим чинником в організації обліку реалізації продукції є створення єдиної нормативно-правової бази, адаптованої до норм і міжнародних вимог, запровадження інформаційних технологій і вдосконалення методології складання звітності. Стандартизація організації обліку реалізації продукції відкриє на перспективну міцну основу міжнародного

співробітництва та спрощення системи бухгалтерського обліку в цілому.

На рівні держави треба запровадити єдині правила визначення фінансових результатів, основою яких є порівняння доходів і витрат. Використання різної методології для розрахунку фінансових результатів у різних підсистемах бухгалтерського обліку є проблемою, яку потрібно вирішувати для побудувати єдиної інтегрованої системи обліку.

Список використаних джерел

1. Дубініна М.В., Вишенська Л.М. Управління інформаційною системою обліку фінансових результатів діяльності аграрних підприємств. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2015. № 1 (55). С. 83-85.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р., № 290. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК 657

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Капінус О. П., студентка

***Рябенко Л. М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України***

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 16 «Витрати», операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Тобто це здійснення операцій, які пов'язані з виробництвом продукції (товарів, послуг) та подальшою їх реалізацією, власне кажучи, це діяльність, заради якої й було створене підприємство[1].

Метою обліку операційних витрат підприємства є своєчасне, повне та достовірне відображення фактичної наявності та складу витрат, що необхідно для визначення фінансового результату підприємства, а також забезпечення контролю за матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами.

Виходячи з поставленої мети, можна сформулювати наступні завдання обліку операційних витрат:

- визначення складу витрат за їх економічним змістом та статтями калькуляції;
- своєчасне та повне відображення витрат в розрізі окремих об'єктів;
- встановлення фактичної наявності витрат та здійснення їх оцінки, шляхом порівняння з нормативними значеннями;
- формування відповідної інформації щодо обсягу витрат у передбачених для цього документах [2].

Предметом обліку операційних витрат є теоретичні, методичні та організаційні засади бухгалтерського обліку, а також нормативні та законодавчі акти.

Об'єктом обліку операційних витрат може бути продукція, виконані роботи, послуги або вид діяльності підприємства.

Відповідно до законодавчих актів, для обліку витрат, підприємства використовують рахунки класу 8 «Витрати за елементами» та рахунки класу 9 «Витрати діяльності».

Згідно П(С)БО 16 та «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку», рахунки 8-го класу призначені для узагальнення інформації про витрати підприємства протягом звітного періоду, а також ведеться облік витрат операційної діяльності, крім рахунку 85 «Інші затрати».

У процесі здійснення операційної діяльності для обліку витрат, підприємства застосовують рахунки класу 9 «Витрати діяльності», а саме: рахунок

90 «Собівартість реалізації», рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», рахунок 92 «Адміністративні витрати», рахунок 93 «Витрати на збут» та рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» [3].

Документальне оформлення операційних витрат здійснюється такими документами: для обліку матеріальних витрат – «Звіт про використання матеріалів у виробництво», «Вимога на відпуск матеріалів», «Накладна», «Лімітно-забірні картки», «Акт інвентаризації»; для обліку витрат на оплату праці – «Табель обліку використання робочого часу», «Розрахунково-платіжна відомість»; для обліку відрахувань на соціальні заходи – «Розрахунково-платіжна відомість», довідка бухгалтерії; для обліку амортизації – «Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів», «Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів»; для обліку інших операційних витрат – «Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів», «Касовий ордер», виписка банку тощо.

Узагальнюючий облік витрат здійснюється в таких формах звітності: Форма №2 «Звіт про фінансові результати» та Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Також відображення витрат може відбуватись у статистичній та податковій звітності, у залежності від виду діяльності підприємства.

Статистична звітність підприємства подається в наступних формах: «Звіт з праці», «Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції» та №1-підприємництво (річна) «Структурне обстеження підприємства».

Формами податкової звітності є: «Податкова декларація з ПДВ», «Декларація з податку на прибуток підприємства», «Декларація про майновий стан і доходи», «Податковий розрахунок суми земельного податку» тощо.

Отже, згідно національних стандартів та нормативно-правових актів, облік операційних витрат може здійснюватися на рахунках 8 та 9 класу; методика обліку операційних витрат потребує відповідального відношення, дотримуючись

законодавчих вимог та слідуючи нормативним актам, можна досягти правильного та достовірного подання інформації користувачам, щодо обліку операційних витрат, а також за допомогою спеціально розроблених типових форм первинних документів можна досягти правильності відображення інформації та контролю.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від № 73 від 07.02.2013р., з наступними змінами і доповненнями. URL: [http:// www.zakon.rada.gov.ua/](http://www.zakon.rada.gov.ua/)

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318, з наступними змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р., змінами і доповненнями. URL: [http:// www.zakon.rada.gov.ua/](http://www.zakon.rada.gov.ua/)

УДК 657

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Касяненко В. А., магістр

Лазаришина І. Д., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Прийняття поточних і стратегічних рішень у агробізнесі значною мірою залежить від того, який рівень ефективності і результативності досягнуто або може бути досягнуто у цілому по підприємству і за окремими видами сільськогосподарської продукції. Ефективність рослинництва, в тому числі зернових культур - це узагальнене і повне відображення кінцевих результатів діяльності, із використанням засобів праці, предметів праці та власне праці у

суб'єкта господарювання за відповідний проміжок часу.

Ефективність - це економічна категорія, яка відображає взаємозв'язок між отриманими результатами та ресурсами, витраченими на їх досягнення, і при вимірюванні ефективності ресурси можуть бути представлені або до певної міри у їх початковій (переоціненій) вартості (використані ресурси), або частина їх вартість у формі виробничих витрат (витрачених виробничих ресурсів) [2].

За специфікою сільськогосподарського виробництва виділяють такі види ефективності: економічну, технологічну та соціальну.

Технологічна ефективність виражає кінцевий результат виробництва, який отримується взаємодією між факторами виробництва. У галузі рослинництва основними показниками технологічної ефективності є: урожайність з гектара посівної площі культури та якість продукції.

Економічна ефективність виражається у вартісних показниках, які обчислюються співвідношенням ресурсів та результатів виробництва.

Соціальна ефективність включає збільшення нових робочих місць, збільшення зайнятості, скорочення робочого часу, поліпшення умов праці, зменшення шкідливих речовин, що негативно впливають на навколишнє середовище, а отже, на здоров'я, здоров'я та безпеку людей тощо.

Розрахунок собівартості одиниці зернової продукції проводиться з метою визначення ефективності запланованих та фактично реалізованих агротехнічних, технологічних, організаційних та економічних заходів, спрямованих на розвиток та вдосконалення виробництва та обґрунтування цінової політики підприємства.

Облік витрат та визначення собівартості зерна - це задокументоване, своєчасне, повне та точне відображення фактичних витрат на їх виробництво для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Завершальним етапом розрахунку зернових культур є включення у визначення їх вартості витрат, пов'язаних з наданням послуг елеваторами.

Доцільно розраховувати послуги елеваторів окремо: з точки зору операцій зі зберігання, сушіння та переробки, визначаючи їх вартість на 1 т зерна.

Для визначення порівнянної за часом вартості та еквівалентної ціни на зернову продукцію необхідно використовувати метод швидкого визначення собівартості продукції. Методологічна основа цієї методики передбачає використання науково обґрунтованих норм витрат на вирощування зерна та врахування існуючих цін на вхідні матеріальні ресурси, що забезпечить рівноцінність обміну між усіма галузями сільського господарства та нормативним рівнем рентабельності [1] .

Тому для підвищення ефективності виробництва та зниження собівартості зерна сільськогосподарському підприємству потрібно виконувати роботи за такими напрямками:

- підвищення ефективності використання земельних, матеріальних та трудових ресурсів, які підприємство використовує для забезпечення виробництва різних видів сільськогосподарських культур, у тому числі - зернових;

- поліпшення якості продукції та зниження собівартості продукції, що дозволить отримати більший прибуток, за рахунок розумного підвищення ціни, що в свою чергу збільшить ефективність роботи підприємства;

- запровадити передові системи землеробства, новітні технології виробництва, використовувати науково обґрунтовані сівозміни у рамках ресурсних можливостей підприємства;

- інтенсифікація агровиробництва шляхом раціональної хімізації та збалансованого поліпшення земель.

Реалізація як кожного з цих напрямів зокрема і агровиробництва у цілому на засадах ефективного ведення господарства уможлиблюється завдяки налагодженню дієвої системи інформаційного забезпечення – облікового та аналітичного.

Список використаних джерел

1. Алтухов А. І. Підвищення ефективності виробництва зерна на основі науково-технічного прогресу. Київ, 2015.
2. Собченко А. Аграрна та ресурсна економіка: міжнародний науковий електронний журнал. 2016.

УДК 657.01

ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ГРОШОВИХ КОШТІВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Кобзар Ю. О., студентка

Богданюк О. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансові звіти (крім бюджетних установ, представництв для іноземних бізнес-підрозділів та малих компаній, які створені у відповідності до чинного законодавства) включають: Звіт про фінансовий стан підприємства, Звіт про сукупний дохід, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та примітки до фінансової звітності.

Метою даної роботи є виділення суттєвих аспектів щодо відображення інформації про грошові кошти у фінансовій звітності.

Питанням відображення інформації про грошові кошти у фінансовій звітності, присвячено праці вітчизняних науковців, зокрема: Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, Л. В. Нападівської, В. В. Сопка, Р. Л. Хом'яка та інших вчених.

Гроші є найліквіднішою часткою оборотних активів, які витрачаються на поточні платежі та забезпечують необхідну платоспроможність підприємства. Зважаючи на важливість цієї частини оборотних активів, гроші відображаються у балансі в окремих статтях, про рух грошових коштів зазвичай складається окремий фінансовий звіт [1].

В формі № 1 «Баланс» інформація про кошти на поточному рахунку в банку відображаються в рядку 1165 «Гроші та їх еквіваленти» (або для детального відображення використовують рядки 1166 «Готівка» та 1167 «Рахунки в банках») [2].

Інформація про відображення грошових коштів у Звіті про фінансовий стан наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Відображення грошових коштів та їх еквівалентів у Балансі

Код рядка	Назва статті	Джерело інформації
1165	Гроші та їх еквіваленти	Сальдо за Дт 30, 31, субрах. 333, 334, 335 і 351
1166	Готівка (Додатковий рядок)	Сальдо за Дт рах. 30
1167	Рахунки в банках (Додатковий рядок)	Сальдо за Дт рах. 31
1190	Інші оборотні активи	Сальдо за Дт субрах. 331, 332, 643, 644

Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» надає користувачам повну, точну та неупереджену інформацію про зміни у фінансовій звітності підприємства та їх асоційованих компаній за звітний період. Зміст, форма, складові статтей і загальні вимоги до їх інформації викладені в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2].

Негрошові операції (придбання активів за допомогою фінансового лізингу, біржові операції, бартер, придбання активів шляхом випуску тощо) не відображаються в Звіті про рух грошових коштів.

Звіт про рух грошових коштів згідно з Н(С)БО 1 містить в собі три види діяльності: операційну, інвестиційну, фінансову [3]. Приклади руху грошових коштів в розрізі окремих видів діяльності наведено в таблиці 2.

**Класифікація грошових потоків підприємства за видами діяльності
згідно НП(С)БО 1**

Рух грошових коштів за видами	Надходження грошових коштів	Списання грошових коштів
<i>Операційна діяльність</i>	від реалізації продукції (товарів, послуг)	платежі постачальникам
	інші операційні (оренда, гонорари)	виплати працівникам
		оплата інших операційних витрат
<i>Інвестиційна діяльність</i>	від продажу необоротних активів	придбання необоротних активів
	від позичальників	придбання фінансових активів
	від фінансових інвестицій	надання позик іншим підприємствам
<i>Фінансова діяльність</i>	отримання позик	погашення позик
	продаж викуплених акцій власної емісії	викуп акцій власної емісії
	випуск власного капіталу	виплати дивідендів

Примітки до річної фінансової звітності (ф.5) містять інформація про склад грошових коштів, склад статей «Інші надходження», «Інші платежі» і інших статей, що об'єднують кілька видів грошових потоків; негрошові операції інвестиційної і фінансової діяльності; наявність значного залишку грошових коштів, що є у наявності на підприємстві та які недоступні для групи, якій належить компанія.

Список використаних джерел

1. Бандурка О.М., Коробов М.Я. та ін. Фінансова діяльність підприємства. Київ. Видавництво «Наш формат». 2015. 323 с.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» зі змінами і доповненнями від 31.05.2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Циган Р.М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. С. 150–153.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Котенко О. В., студентка

Рябенко Л. М., кандидат економічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Економічні умови в яких функціонують сільськогосподарські товаровиробники характеризуються скорочення інвестиційних програм національних і зарубіжних інвесторів в аграрну галузь України Але без належної фінансової підтримки за рахунок інвестиційних ресурсів не можливий ефективний розвиток аграрного сектора економіки України й підвищення конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Під час здійснення інвестиційної діяльності відбувається постійний обмін різною інформацією між різними учасниками цієї діяльності, між виконавцями окремих етапів інвестиційної діяльності. З практичного погляду інформація є чинником, що зменшує невизначеність, її значення велике, адже без інформації неможливе управління процесами інвестиційної діяльності. Формування сприятливого інвестиційного середовища підприємства необхідне для забезпечення конкурентоспроможності продукції і підвищення її якості, структурної перебудови виробництва, створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування підприємств, вирішення соціально-екологічних проблем, інвестиції необхідні для забезпечення ефективного функціонування підприємств, їхнього стабільного стану, також вони використовуються для досягнення подальшого розширення і розвитку виробництва, відновлення основних виробничих засобів, підвищення технічного рівня праці, виробництва й екологічності [2].

Аналізуючи інвестиційну проблематику, не раз спостерігали відсутність

інформації або її недостатність як негативної ознаки сучасних інвестиційних процесів. Під час досліджень усе свідчило про те, що з інформуванням тих, хто має пряме відношення до інвестиційної діяльності, існує багато прорахунків. Для інвестора, який перебуває на початковому етапі організації процесу, це і є причини, пов'язані з відсутністю знань про місцеві традиції, специфіку законодавства, неформальні зв'язки між бізнесом і суспільством.

Слабке інформаційне забезпечення – відсутність статистики, розбіжність джерел, недостатня прозорість – є чинником, що гальмує інвестиційний процес. Неповноцінність або недостатність інформації про умови реалізації інвестиційного проекту, а також пов'язані з ним витрати та результати, призводить до появи інвестиційного ризику, що спричиняє виникнення ситуацій, наслідком яких є понесення інвестором збитків або зниження ефективності проекту [3].

Для аналізу ефективності інвестиційної діяльності в сільському господарстві доцільно використовувати певну систему вартісних і натуральних показників, а також інтегральний показник, який в динаміці зможе охарактеризувати досягнутий ефект від інвестиційної діяльності для сільського господарства. Дослідження ефективності інвестиційної діяльності в сільському господарстві ускладнюється нестачею статистичної інформації. У зв'язку із цим система показників ефективності інвестування може складатися із груп показників, які характеризують її вплив на різні фактори виробництва. Чисті інвестиції в розрахунку на 100 га посівної площі і мультиплікатор вказують безпосередньо на ефективність процесів здійснення модернізації й інноваційного розвитку, які поєднуються із використанням значної площі сільськогосподарських угідь і отриманням більшого доходу. Показники віддачі основних засобів та рентабельності засобів виробництва характеризують ефективність використання основних засобів, на поліпшення процесів відтворення яких була спрямована

інвестиційна діяльність. Продуктивність праці та оплата праці працівників сільського господарства свідчать про ефективність використання трудових ресурсів, які використовують модернізовані основні засоби в результаті їх відтворення. Валова продукція у розрахунку на 100 га посівної площі визначає ефективність використання землі, залученої в господарський оборот. Показник загальної площі житлових приміщень, що припадає на 1 сільського жителя, відображає соціальну ефективність інвестиційної діяльності [1].

Отже, результативність використання можливостей інформаційного середовища значно залежить від аналітичної складової, яка, використовуючи наявну інформацію, оцінює ситуацію, виявляє причини відхилень від бажаних (запланованих) параметрів, опрацьовує варіанти рішень з її розв'язання. Запропонована система чинників, що визначає інформаційне середовище інвестиційної діяльності загалом, дає змогу інвесторам чітко орієнтуватися в тому, яка інформація їм потрібна для аналізу та оцінки інвестиційної привабливості.

Список використаних джерел

1. Гончаренко Е.Н. Финансовые методы управления инвестиционными проектами. Одесса: Астроспринт, 2008. 208 с.
2. Мезенцева Н. І., Мороз І. М. Інвестиційна діяльність в агропродовольчому виробництві України: регіональні аспекти : монографія. К. : Обрії, 2011. 163 с
3. Музиченко А.О., Музиченко Т.О. Інвестиційне середовище та його інформаційне відображення. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/409-801-1-SM.pdf

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Кузнецов Б. О., магістр

Лазаришина І. Д., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У бізнесі показником розвитку інтелектуального потенціалу виступає інтелектуальний капітал. У середині 1980-х років з'явився новий напрям досліджень, предметом якого стало управління інтелектуальним капіталом компанії та використанням знань, що має на меті впровадження інновацій та створення нової вартості. Засновниками досліджень за означеною тематикою стали професор університету Берклі (Великобританія) Девід Тіс та шведські науковці Карл Ерік Свейбі і Андрес Ріслінг. Перший започаткував вивчення питань одержання користі (прибутку) від інновацій, а другі – управління знаннями.

Інтелектуальний капітал виконує низку функцій (табл. 1).

Реалізація цих функцій забезпечується всіма підсистемами (елементами) інтелектуального капіталу.

Інтелектуальний капітал вважають тотожним поняттю нематеріальних активів. Вартість нематеріальних активів включають в баланс підприємства і це відповідно збільшує загальну вартість капіталу підприємства. Інтелектуальний капітал піднімає ринкову вартість компанії над балансовою оцінкою, різниця між ринковою вартістю і балансовою оцінкою дає вартість нематеріальних активів, тобто інтелектуальних ресурсів. Розрив між ринковою і балансовою вартістю значний для компаній, що функціонують у сфері інтелектуального виробництва [1]. Використання інтелектуального капіталу починається з його чіткого виміру (оцінки). Існує декілька способів обчислити вартість інтелектуального капіталу.

Класифікація функцій інтелектуального капіталу

Функції інтелектуального капіталу	інформаційну – накопичення, систематизація і передача знань, умінь, навичок, інформації;
	пізнавально-гносеологічну – придбання знань про процеси та явища;
	перетворювальну – перетворення знань у нові результати інтелектуальної діяльності (інформація, продукти, послуги та ін.);
	науково-дослідну – організація і проведення наукових досліджень у економічній, політичній, соціальній, духовній сферах суспільного життя
	аксіологічну – надання допомоги індивідам в усвідомленні значущості для себе і для суспільства тих чи інших подій і явищ, продукції, робіт, послуг, участь у формуванні особистісного ставлення до них, вибір поведінки на основі свідомої дії і відповідно до цінностей
	інтегративну – орієнтація на дослідження в усіх сферах і галузях знань з метою створення нової продукції, робіт, послуг;
	регулятивну – встановлення традиційних норм і правил, які регулюють поведінку суб'єктів;
	культурологічну – участь в розширенні пізнання, в освіті, самоосвіті, розвитку культури мислення суб'єктів та ін.;
	виховну – формування самосвідомості індивідів;
	практичну (утилітарну) – сприяння вирішенню соціально-економічних, культурних та інших завдань;
охоронну – охорона результатів інтелектуальної праці шляхом їх використання у повсякденній діяльності.	

З ринкової вартості потрібно вирахувати преїскурантну вартість акцій і отримати вартісну форму інтелектуального капіталу, тобто інтелектуальної власності та інших нематеріальних активів.

Шляхом підрахунку перевищення прибутку компанії, яка має інтелектуальний капітал, над прибутком підприємства, що застосовує ті самі відчутні активи, але не використовує невідчутних чинників. Е. Брукінг запропонував такі методи оцінки інтелектуального капіталу: метод прямого вимірювання; метод оцінювання ринкової капіталізації; методи оцінювання віддачі активів; методи бального оцінювання. Труднощі оцінки викликані відсутністю вичерпного переліку витрат, які можна зараховувати до первинної вартості об'єктів нематеріальних активів. Залежно від виду витрат їх можна включати до вартості нематеріального активу або віднести на витрати діяльності.

У порівнянні українського та закордонного підходу до інтелектуального капіталу(нематеріального активу) можна звернутися до національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

З позицій сутності бухгалтерського обліку національні та міжнародні стандарти мають різні підходи до визначення нематеріального активу. Згідно МСБО 38, нематеріальний актив – це ресурс, який підприємство контролює в результаті минулих подій і від якого планує отримати економічні вигоди у майбутньому [2]. У П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» зазначено, що це – немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам [3].

Аналізуючи дані поняття, треба зазначити, що визначення, сформульоване в МСБО 38, співпадає з визначенням активів підприємства, наданими Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НС(П)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому [4; 5], проте повністю не розкриває специфіки обліку даного об'єкта. Визначення, наведене в П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», обмежує використання нематеріальних активів тільки у виробництві, торгівлі, адміністративних цілях та наданні в оренду іншим особам. Що стосується ПКУ, то нематеріальні активи відображені тільки як права власності, хоча їх склад значно ширший.

Отже, розглядаючи поняття «нематеріальні активи» бачимо, що воно потребує подальших глибоких та всебічних досліджень. Незважаючи на поступове впровадження міжнародного досвіду до вітчизняного законодавства, значні

відмінності щодо обліку нематеріальних активів в Україні та світі спостерігаються і зараз. Першочерговим завданням процесу регулювання обліку нематеріальних активів є адаптація системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів та внесення змін до існуючої законодавчої бази з метою забезпечення їх гармонізації. В умовах постійних глобалізаційних процесів, які зачіпають низку країн, певним чином об'єднуючи їх, невідкладним для багатьох українських підприємств, що прагнуть досягнути успіху, є завдання залучати іноземних інвесторів і надавати їм зрозумілу та придатну інформацію та звітність.

Список використаних джерел

1. Чухно А.А. Інституціонально-інформаційна економіка: підручник / за ред. НАН України А.А. Чухна. К.: Вид-во «Знання», 2010. 687 с.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи»: Міжнародний документ від 01.01.2012р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_050.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України № 242 від 18. 10. 1999 р.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р.

**УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ:
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Кульчицька Д. М., магістр

Симоненко О. І., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах зростання конкуренції у сучасних умовах основним мотивом суб'єкта господарювання є максимізація прибутку. Отримання найбільшого ефекту з найменшими витратами залежить від побудови системи управління витратами. Формування, облік та розподіл загальновиробничих витрат являють собою складний процес та займають важливе місце у процесі діяльності підприємства, що займається виробництвом продукції (виконанням робіт, наданням послуг).

Питання обліку та розподілу загальновиробничих витрат підприємства розглядали у своїх працях багато вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, таких як Ф.Ф. Бутинець С.Ф. Голов, К. Друрі, В.І. Єфіменко, Є.В. Мних, Ю.І. Осадчий, В.Ф. Палій, О.Ю. Редька, Дж. Г. Сігел, Дж. К. Шим. Особливу увагу цій проблемі приділяли Дж. Г. Хелкам, Е. Л. Шайфер і М.Т. Зібел.

Загальновиробничі витрати (долі ЗВВ) – це витрати на обслуговування і керування виробництвом, відповідно до П(С)БУ 16 [1]. Усі вони включаються до собівартості продукції, яка виробляється на певному підприємстві, за винятком тих, що не розподіляються. ЗВВ – це витрати які не можуть бути віднесені на якийсь конкретний об'єкт витрат [2] .

Для обліку як постійних, так і змінних ЗВВ використовується рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», за дебетом якого протягом місяця накопичуються всі накладні виробничі витрати на організацію роботи та утримання цехів, дільниць, підрозділів, відділень, бригад основного та допоміжного виробництв,

утримання машин та обладнання тощо. Розподіл накопичених загальновиробничих витрат на окремий об'єкт витрат здійснюється за допомогою використання бази розподілу. Базою розподілу можуть бути години праці, заробітна плата робітників основного виробництва, прямі витрати, обсяги діяльності підприємства.

Змінні ЗВВ визначаються за фактичними обліковими даними та повністю списуються на виробничу собівартість (списуються на рахунок 23 «Виробництво»). Постійні ЗВВ розподіляються на кожний об'єкт витрат та списуються на 23 рахунок «Виробництво» в межах нормальної потужності (постійні розподілені загальновиробничі витрати). Загальновиробничі витрати понад нормальну потужність або нерозподілені загальновиробничі витрати одразу списуються на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) (рахунок 90 «Собівартість реалізації»).

ЗВВ розподіляються в залежності від заробітної плати, займає мої території, прямих витрат, об'єму діяльності, за витратою матеріалів та інше.

Наприклад: якщо це виробництво ювелірних виробів, на їх виготовлення необхідний великий обсяг витрат робочої сили, тому що це дуже тонка, копітка праця. В такому разі доцільно проводити розподіл по витратам на заробітну плату, тому що саме вона є яскравим відображенням трудомісткості праці і витрат на вироблення кожної одиниці продукції.

Якщо це підприємство з виготовлення металевих листів, платформ, труб, де доля людської праці не грає важливу роль в виробництві, і основну частину роботи виконує машина, а людина переважно веде нагляд, тоді найбільш оптимальним є розподіл ЗВВ на основі витрат матеріалів на виробництво.

Базою розподілу витрат на амортизацію транспортних засобів можуть виступати витрати на паливо, витрати на ремонтні роботи транспортних засобів, заробітна плата водіїв та інше.

Таким чином, можна зробити чіткий висновок про те, що розподільчою

базою для загальновиробничих витрат мають виступати ті показники, які виходять з причинно-наслідкових зв'язків, або ті прямі витрати які займають найбільшу долю в витратах на виробництво [3, 4].

Здійснивши дослідження обліку та розподілу загальновиробничих витрат, можна дійти висновків, що: 1) інформація про витрати, в тому числі загальновиробничі, є важливою у процесі прийняття управлінських рішень, а також є основним джерелом виявлення резервів зниження собівартості продукції (робіт, послуг) та збільшення прибутку підприємства; 2) в обліку загальновиробничі витрати списуються або на виробничу собівартість (рахунок 23 «Виробництво», або на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) (рахунок 90 «Собівартість реалізації»); 3) найбільші труднощі виникають у виборі бази розподілу загальновиробничих витрат та їх безпосередньому розподілі між видами продукції [5, 6].

Обґрунтований вибір конкретного підходу залежно від особливостей виробничого процесу, врахування питомої ваги кожного з елементів витрат у собівартості продукції (прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці виробничих працівників, витрати на амортизацію необоротних активів виробничого призначення) дозволяє побудувати методичне забезпечення бухгалтерського обліку розподілу загальновиробничих витрат.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 Витрати: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318, зі змінами і доповненнями URL: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu16/>

2. Лист Міністерства фінансів України «Про облікову політику» від 21.12.2005р. № 31–34000–10–5/27793. URL: http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=58984.

3. Беренда Н., Коваль А. Загальновиробничі витрати як складова операційних витрат, сутність та особливості їх розподілу. *Ukrainian food*

journal. 2013. Vol.2. Issue 2.С. 245-252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UFJ_2013_2_2_16.

4. Боярова О.А., Стріюк Ю. В. Щодо проблеми обліку загальноновиробничих витрат у сільськогосподарських підприємствах. *Економічні науки*. Сер. : Облік і фінанси. 2013. Вип. 10(3). С. 78–83. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escnof_2013_10\(3\)__14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escnof_2013_10(3)__14).

5. Довбуш В.І. Проблемні аспекти розподілу загальноновиробничих витрат та їх облік на молокопереробних підприємствах. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 10. С. 114–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2011_10_27.

6. Петренко Я.В. Вдосконалення методології бухгалтерського обліку і розподілу загальноновиробничих витрат. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 7. С. 54–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_7_14.

УДК 657.6:331.2

ОБЛІК ТА АУДИТ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Лавринович О., магістр

Рябенко Л. М., кандидат економічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Заробітна плата, як головне джерело доходів населення, є визначальним фактором формування соціальної справедливості в суспільстві, платоспроможності, що у свою чергу, безпосередньо впливає на економічну активність у реальному секторі народногосподарського комплексу країни.

За роки незалежності так і не створені умови щодо суттєвого поліпшення рівня життя народу, держава не спромоглася розмір мінімальної заробітної плати довести до рівня прожиткового мінімуму. Система бухгалтерського обліку,

зокрема праці та її оплати, перебуває в процесі реформування відповідно до міжнародних стандартів і поки що недосконала. Значною мірою це пов'язано з тим, що праця як об'єкт обліку, аналізу та аудиту є однією з найскладніших і найвагоміших економічних категорій, оскільки покликана виконувати життєво необхідні для людини відтворювальну, регулюючу, стимулюючу та соціальну функції. На всіх етапах розвитку економіки і суспільства матеріальна винагорода за працю була і залишається надалі найважливішим трудовим стимулом.

Заробітна плата виконує такі основні функції: відтворювальну, стимулюючу, регулюючу, соціальну, вимірювально-розподільчу, ресурснорозміщувальну, функцію формування платоспроможного попиту населення.

Облік та аудит виконує соціальну функцію в процесі управління незалежно від суспільно-політичного устрою, в умовах якого функціонує суб'єкт господарювання, та є об'єктивною необхідністю у врегулюванні соціально-трудова відносин, шляхом активізації механізму трудових ресурсів, з одного боку, та правильного розподілу витрат на їх відтворення з іншого.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні вимагають удосконалення організації бухгалтерського обліку та аудиту оплати праці на підприємствах. Враховуючи складність соціально-економічних процесів, що відбуваються на мікрорівні, та їх вплив на макроекономічні показники перегляду потребує система обліку та аудиту операцій з оплати праці. В ринкових умовах господарювання зростає потреба в удосконаленні методологічних та організаційних аспектів аудиту оплати праці в економіці України.

Мета обліку та аудиту розрахунків з оплати праці – встановити дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку; отримання достатніх доказів упевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів та тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності та оцінка здатності підприємства

забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства.

Завдання бухгалтерського обліку та аудиту виплат працівникам мають бути доповнені оцінкою та інтерпретацією положень внутрішніх регламентів щодо організації системи оплати і стимулювання праці, перевіркою й оцінкою системи внутрішнього контролю за дотриманням норм законодавства та внутрішніх регламентів щодо порядку й обліку розрахунків з виплат працівникам, оцінкою ефективності та соціальної спрямованості політики управління витратами на виплати працівникам.

Одним з найголовніших напрямків діяльності бухгалтерії будь-якої організації є облік праці та заробітної плати робітників підприємства, що потребує точних і оперативних даних, у яких відображаються зміни чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, виробничих витрат.

Цей напрямок в бухгалтерії є найбільш відповідальним та трудомістким, й тому займає одне з головних місць взагалі у системі обліку на підприємстві.

Актуальність теми зумовлена тим, що на будь-якому підприємстві цей розділ обліку ведеться в обов'язковому порядку. Для бухгалтера важливо знати основи законодавства про працю, контролювати правильність застосування менеджерами затверджених тарифних ставок і посадових окладів, заповнення первинних документів про відпрацьований час, виробіток, наявність документів, що підтверджують право на доплати за невідпрацьований час.

Заробітна плата перебуває в центрі уваги різних зацікавлених сторін – найманих працівників, власників, податкових органів, профспілок, державних структур. Багато авторів ставить проблему обліку заробітної плати на головне місце серед інших аспектів облікової системи. Аналітичний огляд наукових досліджень свідчить, що питання удосконалення обліку, аналізу та контролю розрахунків з оплати праці постійно привертають увагу.

Організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці має бути спрямований на мотивацію зростання до продуктивності праці, використання встановленого обсягу робочого часу та, повного висвітлення загальної чисельності працівників для цілей ефективності оподаткування.

Удосконалення організації облікового забезпечення розрахунків з оплати праці на підприємстві має також виходити з оптимізації тарифного регулювання заробітної плати. Зокрема:

- варто удосконалити застосування тарифної системи шляхом встановлення співвідношення тарифної ставки відповідно до рівня кваліфікації працівників;
- запровадити гнучку форму та систему оплати праці, в тому числі контрактні та безтарифні;
- розробити внутрішні тарифні умови нарахування заробітної плати, як чинника зростання до мотивації та стимулювання на підприємствах;
- удосконалити мотиваційний механізм регулювання окладу;
- удосконалити процес нормування (засіб регулювання нарахування заробітної плати);
- обґрунтувати вибір ефективної форми і системи оплати праці та закріпити у положенні про облікову політику;
- регулювати порядок нарахування заробітної плати нормами колективного договору.

Першим заходом удосконалення економічного механізму формування та використання коштів на оплату праці обрано впровадження грейдингової системи. Сутність такої системи оплати праці полягає в розподілі всіх позицій і професій працівників на грейди в залежності від складності та умов праці, рівня кваліфікації працівників та їх цінності для підприємства. Тобто, з точки зору грейдингу, кожен працівник оцінюється, як набір ресурсів для виконання робочих завдань. Грейдинг дозволяє визначити відносну цінність кожної штатної одиниці точки зору

загальної стратегії розвитку, цілей і ключових результатів підприємства, управляти фондом оплати праці, а також вказує можливості кар'єрного розвитку для кожного працівника.

В цілому, одним із важливих напрямів удосконалення розрахунків з оплати праці є зниження частки документообороту через запровадження багатоденного і накопичувального формату документування, застосування типових форм документів, що пристосовані до використання в умовах застосування комп'ютерних технологій. Дослідити ринок і впровадити використання найбільш ефективних автоматизованих програм для ведення розрахунків з оплати праці.

УДК 657

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Маковій Т. А., магістр

Рябенко Л. М., кандидат економічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У економічному середовищі «розвиток» трактується як тісно взаємозв'язаний процес кількісних і якісних перетворень. Кількісні зміни (зростання) – це збільшення або зменшення складових частин підприємства. Якісні зміни – це перетворення структури і функцій організації, її частин і елементів. Останні необов'язково повинні супроводжуватися зміною кількісних характеристик. Згідно законів діалектики, рушійною силою будь-яких змін є суперечності, що визначають кількісні зміни, обумовлені відносинами з навколишнім середовищем, тоді як внутрішні суперечності між елементами відіграють основну роль в якісних змінах [49].

Вищенаведене трактування можна узагальнити і розуміти інновації підприємства як стратегію розвитку – стратегію придбання конкурентних переваг

і підвищення конкурентного статусу на ринку товарів і послуг, що і є стратегічним розвитком.

Об'єктом проведеної дослідної роботи було обрано ТОВ «Регіон». Це вертикально інтегрована нафтогазова сервісна компанія, яка надає нафто- та газовидобувним компаніям спеціалізовані послуги, чим самим дозволяє замовникам збільшувати видобуток вуглеводнів.

Головним пріоритетом управління ТОВ «Регіон» є орієнтація на досягнення стратегічних цілей і забезпечення сталого розвитку, тому на нашу

думку, стратегічний облік доцільно розглядати як окрему підсистему обліку, яка повинна враховувати виклики економічного сьогодення, формувати інформацію спрямовану на потреби стратегічного управління.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що управлінський та стратегічний облік не мають постійної базової моделі. На досліджуваному підприємстві модель управлінського та стратегічного обліку визначається обсягом управлінської інформації, який безпосередньо залежить від цілей, завдань, критеріїв і засобів досягнення мети.

На досліджуваному підприємстві можна виділити інтегровану модель ведення обліку. Тобто ця система, покликана об'єднати фінансову, управлінську та стратегічну інформацію з використанням прямого та зворотного зв'язку на рахунках бухгалтерського обліку. На основі системного обліку та зовнішньої інформації складають внутрішню звітність, дані якої дають змогу приймати обґрунтовані оперативні, тактичні та стратегічні рішення.

Облікове забезпечення управління стратегічним розвитком, що побудоване відповідно до інтегрованої моделі обліку, посилює дію прогностичної функції бухгалтерського обліку і є передумовою своєчасного прийняття обґрунтованих інноваційних управлінських рішень щодо врахування впливу мікро- та макроекономічних факторів на бізнес-процеси підприємства.

Аналітичні процедури ТОВ «Регіон» базуються на аналізі співвідношень та

відхилень, в основному між звітним і попереднім періодом, фактичними і плановими показниками. Оскільки облік не завжди об'єктивно відображає процеси і результати діяльності, аналіз стосується постачальницьких, виробничих, збутових, фінансових процесів, що в основному не відображаються в обліку, надаючи таким чином інформацією для контролю діяльності. Тобто, облік відіграє малозначиму роль в прийнятті рішень, аналіз базується переважно на позаобліковій інформації, формується зв'язок аналіз → контроль, де аналіз підпорядковується контролю, на основі якого відбувається управління за відхиленнями.

Таблиця 1

Аналіз формування прибутку

Показник	2018 р. тис.грн.	2019 р. тис.грн.	Відхилення	
			абсолютне, тис.грн.	відносне, %
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	155757	142990	-12767	91,80
Податок на додану вартість	25960	23832	-2127,83	91,80
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	129798	119158	-10639,17	91,80
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	116049	122262	6213	105,35
Валовий прибуток	39708	20728	-18980	52,20
Інші операційні доходи	1369	1675	306	122,35
Адміністративні витрати	20924	17569	-3355	83,97
Інші операційні витрати	1250	672	-578	53,76
Фінансовий результат від операційної діяльності	18903	4162	-14741	22,02
Інші фінансові доходи	131	15	-116	11,45
Інші доходи		27	27	
Фінансові витрати	741	3402	2661	459,11
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	18293	802	-17491	4,38
Податок на прибуток від звичайної діяльності	3293	144	-3148,64	4,38
Прибуток від звичайної діяльності	15000	658	-14342,36	4,38

Джерело: складено та розраховано автором на основі матеріалів звітності ТОВ «Регіон»

Одним з ключових моментів є аналіз формування прибутку, який здійснюється на підставі Звіту про фінансові результати, створивши відповідну аналітичну таблицю 1.

Розглянувши детальну структуру з формування прибутку ТОВ «Регіон» за 2018-2019 роки, можемо побачити, що: виручка від наданих послуг підприємства незначно зменшилась (\approx на 8,20%); у зв'язку з високою собівартістю наданих послуг, валовий прибуток, що отримало підприємство у 2019 році, є значно меншим (на 52,20%) від прибутків минулого року; у 2019 році після вирахування всіх його витрат з отриманих протягом звітного періоду доходів отримало незначний прибуток у порівнянні з минулим роком.

На основі даного аналізу, можна дати рекомендації управлінському персоналу щодо розгляду стратегії прибутковості підприємства, шляхом перегляду цінової політики та витратної частини підприємства.

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Мошкун К. В., студентка

Чухліб А. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Вирішення проблеми ефективного розвитку та зростання виробничого потенціалу підприємств в умовах сьогодення вимагає формування якісно нової системи управління виробничими запасами, в якій головну роль відіграє система їх ідентифікації як об'єктів обліку та методів оцінки.

Особливість сучасного стану обліку запасів у підприємствах України полягає у тому, що в П(С)БО 9 «Запаси» наведено лише загальні положення щодо оцінки цих об'єктів. Одним з найбільш обговорюваних питань, на думку зарубіжних науковців, є визначення оцінки запасів.

Оцінка виробничих запасів безпосередньо впливає на визначення собівартості продукції, результативні показники діяльності підприємства, характеристику його фінансового стану. Основна функція оцінки виробничих запасів полягає у вимірюванні їх вартості.

Оцінка виробничих запасів визначається у випадку надходження виробничих запасів, під час їх списання та на дату складання балансу. Існують певні відмінності між П(С)БО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси» щодо оцінки виробничих запасів.

Придбані або виготовлені виробничі запаси зараховуються на баланс за первісною вартістю. Відповідно до п. 24 П(С)БО 9 «Запаси» подальший облік виробничих запасів відображають за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю; чистою вартістю реалізації, яку визначають як різницю між очікуваною ціною реалізації виробничих запасів і очікуваними витратами для завершення їх виробництва і реалізації [2]. МСБО 2 «Запаси» передбачено оцінку запасів на дату балансу за одним способом – чистою реалізаційною вартістю [1].

Вибір методу оцінки при вибутті виробничих запасів обирається незалежно від того, коли і як вони надійшли на підприємство. Необхідно обґрунтувати вибір методу оцінки виробничих запасів на підприємстві, враховуючи їх системи обліку.

Для забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання, досягнення ними найточніших і найкращих фінансових результатів, важливого значення набуває вибір методів оцінки вибуття виробничих запасів. Оцінка вибуття виробничих запасів відповідно до П(С)БО №9 «Запаси» здійснюється з використанням методів, представлених на рис. 1.

На вибір оптимального для підприємства методу оцінки вибуття виробничих запасів впливає велика сукупність зовнішніх чинників, які неоднаково впливають на результати діяльності кожного з підприємств. Тому підприємства самостійно визначають, якому із методів надати перевагу.

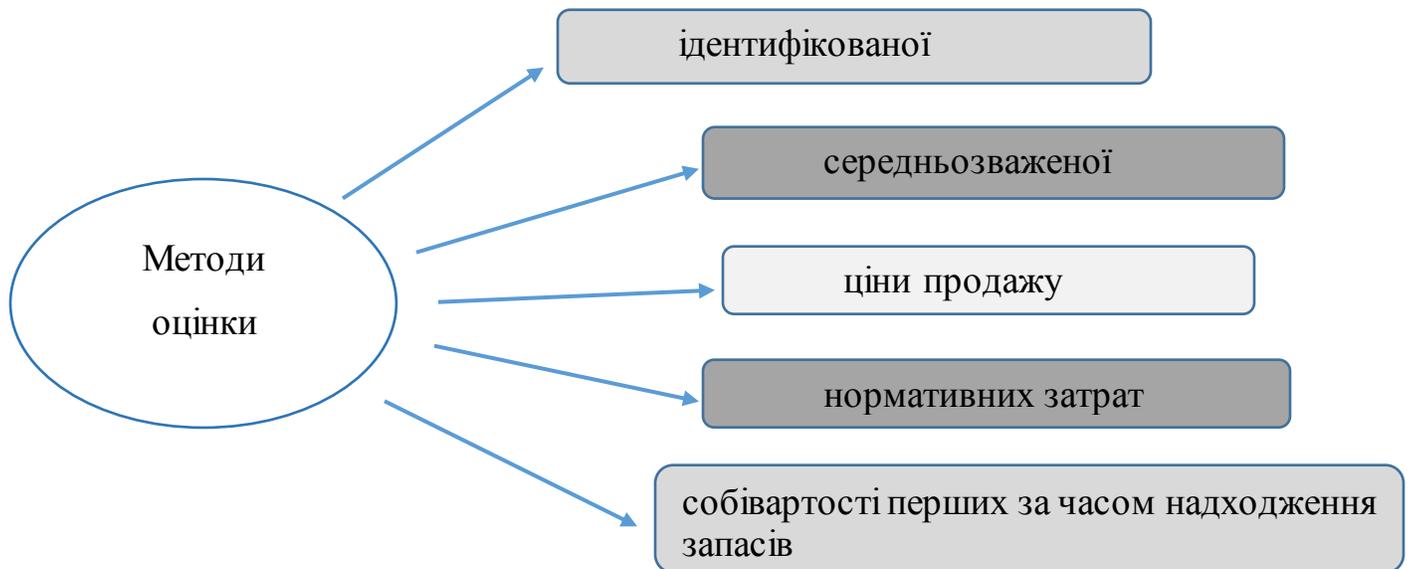

Рис. 1. Методи оцінки вибуття виробничих запасів

Джерело: Побудовано автором на основі [2]

У МСБО 2 «Запаси» на відміну від П(С)БО 9 «Запаси» наведено три методи оцінки вибуття запасів:

- ідентифікованої собівартості, що використовується у випадках, коли необхідно визначити собівартість запасів, які для певних товарів не є взаємозамінними та у випадках використання запасів для виконання спеціальних замовлень. Слід зауважити, що у разі використання великої кількості й широкого кола номенклатури однакових запасів, використання методу ідентифікованої собівартості є неефективним та складним;
- середньозваженої собівартості, який передбачає визначення собівартості кожної окремої одиниці за середньозваженою собівартістю подібних одиниць на початок року та собівартості придбаних або вироблених протягом року подібних одиниць. Оцінка визначається відношенням суми вартості залишку запасів на початок періоду та вартості одержаних у звітному періоді запасів до загальної кількості запасів на початок звітного періоду та одержаних у звітному періоді запасів. Цей метод є простим для застосування і дієвим для надання інформації

про оцінку запасів в момент здійснення операції. Доцільно використовувати у разі значного коливання цін на одні й ті самі види запасів упродовж місяця, що потребує визначення середнього рівня цін для подальшого їх списання;

- ФІФО, відповідно до якого першими відпускаються, продаються ті запаси, які першими були вироблені або придбані (відображені у бухгалтерському обліку). Метод ФІФО доцільно використовувати у випадках, коли запаси швидко втрачають свої властивості та псуються. Завдяки цьому методу у фінансовій звітності відображається вартість запасів, яка приблизно відповідає поточній ринковій вартості.

Важливо обрати той метод, який дозволяє найточніше провести оцінку з урахуванням інтересів власників підприємства та специфіки виробничої діяльності. Ефективність використання виробничих запасів та формування результативних показників діяльності підприємств залежать від обраного методу їх оцінки як фактороутворюючого елемента облікової політики підприємств.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» від 01.01.2005 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (дата звернення 02.10.2018)

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 25.10.2020).

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯМ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Нечипоренко Д. В., студент

Богданюк О. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кожна держава має право обирати власні методологічні підходи до оподаткування доходів фізичних осіб, але визначальною рисою певного оподаткування є те, що воно повинно збільшувати заощадження населення, які надалі служать одним із джерел фінансування економіки країни. Кожна країна на власний розсуд формує індивідуальну систему оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб.

Досвід зарубіжних систем прямого оподаткування доходів фізичних осіб має добре перевірену практику формування та розвитку на основі глибокого усвідомлення конкретним платником даних податків свого конституційного зобов'язання - сплачувати податки. Вагомі соціальні витрати та постійна увага держави щодо платників податку поступово виховували їхню податкову культуру, яка абсолютно відрізняється від вітчизняних. Сутність категорії "податок" також розуміється по-різному: у Німеччині - це своєрідна підтримка, котру громадяни надають державі; в США під податком розуміють «таксу»; у Великобританії - обов'язок стосовно держави; у Франції - це обов'язковий збір. Для України розуміння даної фінансової категорії обмежується примусовими платежами.

У жодній країні світу не існує досконалої податкової системи. Однак, на сьогодні, доцільно розглянути й проаналізувати досвід інших країн. Високорозвинені країни характеризуються не тільки високими доходами, але й достатньо високими ставками податків. В більшості країн використовується так би звана прогресивна шкала – де із збільшенням доходу зростає й ставка податку.

Податковий кодекс світу встановлює основні вимоги, котрих слід дотримуватися при створенні результативної податкової системи: - впровадження єдиного загального кодексу задля усіх податків замість того, щоб формувати податкові закони; - відмова од протекціоністських податків. Дана умова має бути обов'язковою в контексті інтеграції в світову економіку: відмовитися від податкових пільг та їх закріплення з використанням субсидій; утворення результативної й високо компетентної податкової служби. По всьому світі, наприклад, в системі податкових взаємовідносин чільне місце належить показнику «граничний дохід» – це є мінімальна сума доходу, із котрого починає відраховуватися податок. В високорозвинених країнах система оподаткування прибутку побудована таким чином, що показник «граничний дохід» залежить від сімейного стану платника, кількості дітей й способу оподаткування. Наприклад, в Ірландії, Мексиці, Кореї та Туреччині, середньозважений граничний дохід (неоподатковуваний мінімум), з якого починають сплачувати податок на доходи фізичних осіб, становить 30% середньої заробітної плати отримуваної в виробничому секторі. Але якщо ж порівнювати із Україною, то дана сума становить 17 грн., або ж лише 3% од мінімальної заробітної плати, що недоречно. За такі мізерні кошти певна людина не зможе задовольнити своїх мінімальних потреб. Іноземні ж системи оподаткування направлені на одержання кінцевого доходу домогосподарств, щоб кожна особа використовувала після оподаткування дохід, якого достатньо для фінансування усіх бажаних витрат для задоволення власних потреб. В Нідерландах діє одна з найрозвинених систем податку на доходи фізичних осіб із широкою системою податкових відрахувань. Тут є п'ять видів податкових відрахувань, залежно від кількості дітей, віку, доходів батьків та відрізняються величиною, на котру дозволено зменшувати дохід котрий підлягає оподаткуванню (у євро на одну дитину) [1].

На противагу Україні, де процедура, ставки й правила із податку на дохід фізичних осіб регламентуються виключно на національному рівні, в зарубіжних

країнах органи місцевого самоврядування отримують досить широке право у сфері податкової юрисдикції. У європейських країнах, таких як Болгарія, Латвія, Норвегія, Кіпр, Греція, Естонія, Румунія, ПДФО відноситься до місцевих податків, а наприклад, в Данії, Фінляндії, Бельгії, Швеції й Швейцарії органи місцевого самоврядування самостійно визначають ставки оподаткування доходів громадян. Тому для усунення певних негативних наслідків, підвищення соціальної складової даної системи й стимулювання демографічної ситуації в Україні буде ефективно пов'язати розмір та право на надання соціальних податкових пільг родині одружених платників податків, враховуючи кількість неповнолітніх дітей [2, с. 127].

Аналізуючи досвід всіх розвинених країн, можна прийти до висновку, що в основі оподаткування доходів фізичних осіб лежить принцип соціальної справедливості, який більше платять члени суспільства, котрі мають більш високі доходи. Таким чином, держава регулює доходи своїх громадян, впливає на підвищення їх платоспроможності, стимулює попит, споживання й їх заощадження, що, в свою чергу, призводить до посилення економічного зростання [3]. Таким чином, так званий «плоский масштаб податку на доходи фізичних осіб», який є особливістю податкової системи нашої країни, можна розглядати як крок до досягнення головної мети - побудови податкової системи, яка б відповідала вимогам сталого розвитку. Головним напрямком подальшого вдосконалення законодавчої бази в даній галузі, на нашу думку, має стати зменшення податкового тиску на соціально незахищені верстви населення й підвищення відповідальності платників податків за ухилення від сплати податків.

Список використаних джерел

1. Демиденко Л.М. Оподаткування доходів громадян. *Фінанси України*. 2007. №9.
2. Литвиненко Я. В., Якушик І. Д. Податкові системи зарубіжних країн. К: МАУП, 2007. С. 67.

3. Нікітішин А.О. Використання іноземного досвіду при оподаткуванні доходів фізичних осіб. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. №9.

УДК 658.012.32

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ У АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Посільська М. О., магістр

Лазаришина І. Д., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Виходячи з практик попередніх років, спостерігається спрямованість до неефективного використання звичайних методів менеджменту у сільськогосподарських підприємств. Вони не дають реального ефекту тому, що орієнтовані на підприємства, які не знаходяться в кризовому стані.

Дослідженню теоретичних та прикладних засад антикризового управління підприємств присвячені праці вітчизняних вчених В. Я. Амбросова, Р. І. Біловол, М. Я. Дем'яненка, Л. О. Лігоненко, П. М. Макаренка, В. С. Ніценка, О. М. Остапенко, М. М. Павловського, О. О. Терещенка та ін. Однак, через неоднозначність в підході до базових положень, єдиної системи антикризового управління не розроблено, а тому є необхідність вивчити кожен фактор впливу. Особливу увагу заслуговує державна підтримка, оскільки саме держава визначає умови для здійснення будь-якої діяльності.

В умовах сьогодення, яким притаманні не тільки тимчасові складнощі в діяльності більшості сільськогосподарських підприємств, але й стан глибокої непоборної кризи, звичайні інструменти менеджменту вже не дають позитивного ефекту. Тому, актуальною проблемою наразі є пошук і впровадження у широку практику таких форм і методів управління, використання яких дозволило б не

доводити справу до кризового стану, а сприяло б підготовці та реалізації програми оздоровлення підприємства. Дослідженням проблем управління підприємством в умовах існуючого або можливого кризового стану займається особлива область теорії менеджменту – антикризове управління організацією. В останні роки воно набуло широкого застосування у вітчизняній управлінській практиці, будучи одним з найбільш популярних зарубіжних ділових термінів.

На нашу думку, у переважній більшості випадків сам факт виникнення кризових явищ є ілюстрацією недосконалості сучасної світової моделі суспільного устрою.

Невід’ємною складовою сучасної світової моделі суспільного устрою є періодичні кризові явища, а роль головного інструменту в їх подоланні відведено такому суспільно-політичному утворенню, як держава [1, с. 201].

Фінансування діяльності підприємств АПК здійснюється з урахуванням специфіки функціонування галузі, що визначається особливостями галузі. Необхідність державного фінансування зумовлена зниженням купівельної спроможності населення, що обмежує можливості підняття цін на сільськогосподарську продукцію; відставання України від розвинутих країн за рівнем науково-технічного прогресу, передових технологій тощо; потребою в інвестиціях для підтримки родючості ґрунту; розривом сталих економічних і технологічних зв'язків між різними сферами АПК [2, с. 17].

Держдопомога на рівні 1% аграрного ВВП – єдина, фактично, допомога держави галузі, яка, до того ж, надається не в повному обсязі та із суттєвими затримками. Відповідна норма – не менше від 1% аграрного ВВП свого часу була впроваджена за сприянням колишнього міністра аграрної політики та продовольства України Тараса Кутового у 2016 році. Верховна Рада тоді прийняла законопроект №5131 про удосконалення складання та виконання бюджетів. Законом передбачалася держпідтримка АПК у обсязі 1% від ВВП та фіксувалася на подальші 5 років [3]. В Україні таку модель застосовано вперше.

Державна підтримка сільськогосподарських підприємств реалізується через надання дотацій на період з 1 січня 2017 року до 1 січня 2022 року, щоби хоч якось підтримати їх у зв'язку з відміною спеціального режиму з ПДВ. Кошти для цього були передбачені в Держбюджеті на 2017 – 2019 роки. Так, видатки за програмами розвитку підприємств АПК у бюджеті 2017 року склали 3,7 млрд грн, з яких із загального фонду спрямовувались 2,2 млрд грн, зі спеціального фонду — 1,5 млрд грн. Підтримка розвитку підприємств АПК передбачається в таких напрямках, як здешевлення кредитів (300 млн грн); підтримка заходів в агропромисловому комплексі (55 млн грн); підтримка закладання молодих садів, виноградників та ягідників, а також нагляд за ними (75 млн грн); надання кредитів фермерським господарствам (25 млн грн); підтримка тваринництва (210 млн грн); фінансова підтримка сільгоспвиробників (1,5 млн грн). Сільськогосподарські підприємства, у силу своєї специфіки, не в змозі ефективно функціонувати без державної підтримки вітчизняних товаровиробників на рівні нормативно-законодавчого забезпечення, яка в силу вказаного виступає базою для її розвитку; без бюджетної підтримки; без розумної цінової політики на продовольчі товари; без фінансово-кредитного забезпечення та податкового регулювання основної діяльності й аграрної інфраструктури; без стандартизації якості сировини та готової продукції; без моніторингу аграрного ринку та відповідних маркетингових стратегій підвищення конкурентоспроможності.

Отже, можна зробити висновок, що підтримка з боку держави є невід'ємною складовою антикризового управління, як на етапі попередження кризи, так і виходу з неї. І в загальному випадку, державна підтримка сільськогосподарських підприємств є важливим аспектом в процесі їх економічного оздоровлення.

Список використаних джерел

1. Борисова С. Є. Заходи державного регулювання по виходу з кризи національних економічних систем. *Вісн. Донец. ун-ту*. Серія В: Економіка і право. 2011. Т. 1. С. 200 – 203.

2. Руденко Н. Нетрадиційні джерела фінансування села. *Агро Перспектива*. 2010. № 7. С. 17–18.

3. Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо удосконалення складання та виконання бюджетів). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=5131&skl=9

УДК 657.05: 330.522.4:338.432

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Пугач Х. Р., магістр

Симоненко О. І., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кожне промислове підприємство може функціонувати лише за умови правильної організації облікового процесу, в тому числі обліку запасів, які забезпечують операційну діяльність підприємства і можливість продовження виробництва. Створення виробничих запасів обумовлено багатьма причинами, основною з яких є забезпечення економічної безпеки підприємства. Відсутність таких запасів у необхідній кількості може призвести до втрати підприємством ринків збуту і замовників через нестабільність виробничого процесу та невчасну реалізацію виробленої продукції.

Підвищення ефективності управління виробничими запасами є нагальною проблемою обліку на підприємствах, що зумовлює актуальність цієї теми. Обліково-аналітичним забезпеченням обліку виробничих запасів на підприємствах різних галузей займалася велика кількість вчених- економістів. Зокрема, недоліки обліку запасів та пропозиції з його удосконалення та управління виробничими запасами відображені у роботах таких науковців, як-от: О. В. Овсійчук, І. А.

Бержанір, О. П. Левченко, М. О. Бублик, О. С. Роєва, Л. Ю. Шевців та ін.. Питання щодо підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами вивчали В. В. Різник, Д. О. Грицишен, Н. І. Коваль.

Запас – один з найбільш дорогих активів більшості компаній і складає до 40% від загального інвестованого капіталу, тому ефективне управління ним дозволяє зменшити витрати підприємства, пов'язані з їх надлишком чи недостатчею. Найважливішими елементами системи управління запасами на підприємстві є бухгалтерський облік і контроль та логістика, тому належне поєднання облікового та логістичного підходів до управління виробничими запасами на підприємстві дозволить уникнути багатьох помилок при здійсненні господарської діяльності.

Враховуючи особливості облікового та логістичного підходів до управління запасами, вважаємо за необхідне управлінському персоналу спільно переглянути нові підходи до управління виробничими запасами на підприємстві, та враховуючи специфіку підприємства, обрати найоптимальніший варіант системи управління.

До основних завдань служби логістики на підприємстві нами віднесено: 1) формування, розвиток, реорганізацію логістичної системи; 2) розробка і реалізація логістичної стратегії підприємства; 3) внутрішня і зовнішня логістична інтеграція; 4) керування матеріальним потоком і супутніми потоками; логістичний реінжиніринг.

У процесі розвитку економічних відносин бухгалтерський облік відіграє важливе значення в діяльності кожного суб'єкта господарювання, яке полягає у виявленні, накопиченні та своєчасній передачі об'єктивної та достовірної інформації про господарський стан підприємства для задоволення власних потреб та потреб інших користувачів облікової інформації. Під організацією бухгалтерського обліку розуміють систему умов та складових побудови облікового процесу з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про

господарську діяльність підприємства, здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів і готової продукції.

Основні завдання організації бухгалтерського обліку логістичних операцій полягають у: документуванні логістичних операцій; своєчасному, повному, достовірному та безперервному відображенні всіх операцій даного виду, які були здійснені на підприємстві; веденні аналітичного обліку та розподіл логістичних витрат для можливості визначення виробничої та повної собівартості; обробці даних про такі операції за допомогою відповідних процедур, прийомів та способів у відповідності до вихідної інформації; складанні на основі отриманого масиву обробленої інформації зафіксованої у первинних документах і регістрах, аналітичних відомостях та її передачі зацікавленим особам.

Виробничими запасами слід вважати такі матеріальні ресурси, які можуть бути придбані підприємством або самостійно виготовлені та які зберігаються у складських приміщеннях підприємства з метою подальшої переробки у процесі виробництва продукції або для забезпечення нормальної операційної діяльності підприємства [1]. Кількість і структура матеріальних ресурсів, необхідних для нормального функціонування підприємства визначається величиною виробництва, галузевими і технологічними особливостями, а своєчасність його забезпечення ефективністю управління виробничими запасами.

Управління запасами – це забезпечення та підтримування оптимальної кількості й видів фізичних ресурсів, необхідних для реалізації стратегічного плану організації. Оскільки запаси є одними із найбільш дорогих активів у більшості підприємств, а їх вартість може складати до 40% від суми загального інвестованого капіталу, ефективне управління такими оборотними активами дає можливість суттєво зменшити витрати компанії, які можуть виникати внаслідок їх надлишку чи недостачі.

Виробничі запаси можна поділити на дві великі групи: за економічним і за технічним змістом. Економічна класифікація передбачає групування запасів у

залежності від їх значення для виробничого циклу [2]. Раціональна організація системи обліку виробничих запасів забезпечується правильним оформленням господарських операцій за допомогою первинних документів. Ефективність управління виробничими запасами підвищується внаслідок здійснення особливої фінансової політики, яка складається з аналізу динаміки розміру, складу й оборотності запасів, визначення мети формування запасів, необхідної кількості товарно-матеріальних цінностей тощо [3]. Завдяки ефективному управлінню запасами з'являється можливість суттєво скоротити виробничий та операційний цикли, знизити рівень витрат на зберігання виробничих запасів, вивільнити кошти з господарського обороту та реінвестувати їх в інші активи [5].

З метою удосконалення обліку виробничих запасів необхідно визначити список первинних документів, за допомогою яких буде повністю відображена необхідна інформація стосовно оприбуткування, зберігання, переміщення та відпуску запасів у виробництво, що має велике значення для підвищення ступеня ефективності управління виробничими запасами, оскільки повна інформація про ці активи підприємства сприяє ґрунтовному аналізу розміру, складу, оборотності та мети формування товарно-матеріальних цінностей і допомагає визначити оптимальну кількість виробничих запасів для забезпечення виробництва, щоб запобігти нестачі або надлишків [4]. Ефективне управління запасами надає можливість значно скоротити операційний і виробничий цикл, що сприяє скороченню витрат, пов'язаних зі зберіганням виробничих запасів, та дозволяє вивільнити частину оборотних коштів.

Список використаних джерел

1. Запаси: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджене наказом МФУ від 02.11.1999 №751/4044/ URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

2. Василенко В. О. Виробничий менеджмент: навч. посібник /за ред. Василенка В.О. К. : ЦУЛ, 2003. 532 с.

3. Різник В. В. Теоретичні аспекти управління виробничими запасами підприємства. *Економічний вісник університету*. Сер.: Економіка та управління. 2015. Вип. 24/1. С. 50 – 56.

4. Роева О. С. Облікова політика як інструмент регулювання організації обліку виробничих запасів на підприємстві. *Вісник ДонНУЕТ*. 2017. № 1 (66). С. 155 – 161.

5. Шевців Л. Ю., Тесляк М. М. Організація та методика обліку виробничих запасів як важливої складової оборотних активів підприємств. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Сер. : «Економічні науки». 2018. № 4 (44). Т. 2. С. 65 – 69.

УДК 658.15

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Рябенко П. В., студентка

*Рябенко Л. М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Під результативністю розуміється сукупний результат функціонування системи, що є багатокритеріальною величиною, кожен із критеріїв якої, в свою чергу, представляє складну величину.

Одним із таких критеріїв є фінансовий результат діяльності, що характеризує ефективність підприємства. Саме тому повноцінна та адекватна інформаційна база про фінансові результати підприємства є необхідною умовою забезпечення правильного відображення в обліку та якісного управління ними.

Згідно діючих стандартів бухгалтерського обліку й правил складання фінансової звітності на підприємствах розраховуються наступні показники фінансових результатів, які відображаються у формі № 2 «Звіт про фінансові

результати»: валовий прибуток; фінансові результати від операційної діяльності; фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування; чистий фінансовий результат.

Інформаційною базою для оцінювання фінансових результатів підприємства та факторів їхнього формування є баланс (форма № 1), звіт про фінансові результати (форма № 2), звіт про рух грошових коштів (форма № 3), звіт про власний капітал (форма № 4), примітки до річної фінансової звітності (форма №5), інші дані бухгалтерського обліку та оперативно-управлінська інформація.

Інформацію, яка використовується для аналізу фінансових результатів підприємств, за доступністю можна поділити на відкриту та закриту. Інформація, яка міститься в бухгалтерській та статистичній звітності, є відкритою.

Кожне підприємство розробляє свої планові та прогностичні показники, норми, нормативи, тарифи та ліміти, систему їх оцінки та регулювання фінансової діяльності. Ця інформація становить комерційну таємницю, а іноді й «ноу-хау». Відповідно до чинного законодавства України підприємство має право тримати таку інформацію в таємниці. Перелік її визначає керівник підприємства.

Бухгалтерська звітність форми № 2 орієнтована на сучасні інформаційні потреби менеджменту підприємства і зовнішніх стейкхолдерів значною мірою наближена до вимог Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності. За її даними проводять аналіз фінансових результатів діяльності підприємства як по загальному обсягу в динаміці, так і за структурою, а також факторний аналіз прибутку та рентабельності.

Результати фінансового аналізу повинні достовірно відображати фінансовий стан підприємства, результати його діяльності і їх модифікації, що відбулися за звітний період.

Основною метою аналізу фінансових результатів є розробка і обґрунтованих управлінських рішень, що спрямовані на підвищення ефективності діяльності господарюючого суб'єкта.

Першочерговими завданнями аналізу фінансових результатів, завдяки яким досягається його головна мета, є:

- оцінка динаміки абсолютних показників фінансових результатів (прибутку і рентабельності);
- визначення напряму і розміру впливу окремих факторів на суму прибутку та рівень рентабельності;
- виявлення та оцінка можливих резервів зростання прибутку й рентабельності;
- розробка заходів щодо використання виявлених резервів.

Предметом фінансового аналізу підприємства є фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання. Для досягнення основної мети фінансового аналізу підприємства – об'єктивної його оцінки та виявлення на цій основі потенційних можливостей підвищення ефективності формування й використання фінансових ресурсів – можуть застосовуватися різні методи аналізу.

Методи фінансового аналізу результативності діяльності підприємства – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану в цілому та фінансових результатів, зокрема.

В економічній теорії та практиці виокремлюють неформалізовані та формалізовані методи аналізу. Неформалізовані методи аналізу ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях. До неформалізованих належать такі методи: експертних оцінок і сценаріїв; психологічні; морфологічні; порівняльні; побудови системи показників; побудови системи аналітичних таблиць. Ці методи характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика.

До формалізованих методів фінансового аналізу належать ті, в основу яких покладено жорстко формалізовані аналітичні залежності, тобто методи: ланцюгових підстановок; арифметичних різниць; балансовий; виокремлення

ізолюваного впливу факторів; відсоткових чисел; диференційний; логарифмічний; інтегральний; простих і складних відсотків; дисконтування.

У процесі фінансового аналізу широко застосовуються і традиційні методи економічної статистики (середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи обробки рядів динаміки), а також математико-статистичні методи (кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод головних компонентів).

Завершальним етапом фінансового аналізу результативності підприємства є розробка напрямків щодо її підвищення, виявлення факторів формування з метою обґрунтування заходів впливу на динаміку їх позитивної зміни, ідентифікація та мобілізація наявних резервів зміцнення фінансового стану.

УДК 657

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОДЕРЖАНИХ АВАНСІВ

Семенкова А. Є., студентка

Куць Т. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Традиційно аванси розглядаються як грошова сума, отримана продавцем від покупця згідно з відповідним договором, під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт чи надання послуг, фактично – під зобов'язання продавця, які ще не почали виконуватися, в рахунок майбутніх платежів. Здебільшого аванс отримується продавцем (виконавцем) для фінансування витрат, пов'язаних з виконанням зобов'язання перед покупцем (замовником).

Аванс схожий із завдатком – грошовою сумою, що видається кредиторі боржником у рахунок належних з нього за договором платежів на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання.

Поняття завдатку наведено в ст. 570 Цивільного кодексу, в п. 2 якої

зазначено, що коли не буде встановлено, що сума, сплачена в рахунок належних з боржника платежів, є завдатком, вона вважається авансом.

Відповідно до Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291, на субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» ведеться облік одержаних авансів під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також суми попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків постачальника за продукцію і виконані роботи.

Відповідно до п.187 Податкового кодексу України датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів в касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установці, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Датою виникнення податкових зобов'язань виконавця довгострокових договорів (контрактів) є дата фактичної передачі виконавцем результатів робіт з такими договорами (контрактами).

Бухгалтерський та податковий облік отриманих авансів дещо відрізняється між собою. Це залежить від дати визнання авансів доходами підприємства.

Відповідно до п. 6.4 П(С)БО 15 «Дохід» сума авансу отриманого в рахунок

оплати продукції (товарів, робіт, послуг) не визнається доходом. А згідно з пп.11.3.1 ст. Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» збільшення валового доходу визначається за першою подією, у даному випадку за датою отримання коштів від покупця.

Таким чином, аванс отриманий в рахунок оплати продукції у бухгалтерському обліку на дату отримання не буде вважатися доходом. У свою чергу, у податковому обліку суму отриманого авансу потрібно віднести до складу валових доходів у тому кварталі, в якому вони отримані. Також, при отриманні авансу необхідно сплатити ПДВ.

УДК: 657.4:657.471:631.1

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Сорокіна К. В., магістр

Симоненко О. І., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

З розвитком економічних відносин виникає проблема пошуку нових методів управління для забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Особливо актуальною і водночас непростою проблемою є посилення управлінської орієнтації бухгалтерського обліку витрат рослинництва. Це пояснюється тим, що галузь рослинництва, як основна у сільськогосподарському виробництві України, має певні особливості, що впливають на організацію ведення обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості виробленої продукції рослинництва. Саме тому, будучи частиною управління, обліково-аналітичне забезпечення управління витратами дає важливу інформацію, яка дозволяє оптимально використовувати виробничі ресурси та оцінювати результати діяльності сільськогосподарського

підприємства.

Обліково - аналітичне забезпечення – це процес підготовки обліково-аналітичної інформації, забезпечення її кількості та якості. Таким чином, поняття обліково-аналітичного забезпечення постає у двох значеннях [1]:

- 1) діяльність, пов'язана зі збором, реєстрацією, узагальненням, збереженням, передачею та аналітичним опрацюванням інформації;
- 2) забезпечення системи управління відповідною кількістю необхідної якісної інформації.

Метою обліково-аналітичного забезпечення має стати поєднання процедур бухгалтерського обліку й економічного аналізу. Тому, обліково-аналітичне забезпечення має убезпечити ефективна організація обліку витрат, що дозволить задовольнити інформаційні потреби користувачів.

Практика показує, що в цілому, питанням організації бухгалтерського обліку та економічного аналізу витрат на виробництво сільськогосподарських підприємств приділяється недостатня увага. Основу раціональної організації обліку витрат виробництва має становити Наказ про облікову політику підприємства. Використання положень облікової політики забезпечує своєчасне та достовірне відображення інформації про витрати в бухгалтерському обліку, що впливають на фінансові результати діяльності сільськогосподарського підприємства.

Якісне забезпечення обліковою інформацією вимагає чіткого розуміння послідовності відображення операцій працівниками облікової служби підприємства. Як зазначає А. М. Собченко: «керівник повинен створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання первинних документів [3]». Тому, вважаємо за доцільне виділення окремих етапів, від якісного виконання кожного залежить

результативність інформації на виході, а саме:

- виявлення, накопичення та реєстрація облікової інформації у первинних документах;
- узагальнення масиву первинної облікової інформації шляхом складання внутрішньої та зовнішньої звітності підприємства;
- здійснення аналітичної обробки сукупності облікових даних [2].

Одним з етапів, на якому необхідно зробити акцент – це є складання внутрішньої та зовнішньої звітності підприємства. Організація системи внутрішньої (управлінської) звітності, побудованої з урахуванням усіх стадій біологічних перетворень у процесі вирощування продукції рослинництва є необхідним етапом в системі управління сільськогосподарським підприємством. Адже саме самостійно розроблена підприємством управлінська звітність, забезпечуватиме аналітичну складову системи управління витратами продукції рослинництва.

Отже, ефективна організація обліку витрат на виробництво продукції рослинництва сприяє достатньому обліково-аналітичному забезпеченню, що налагоджуватиме ґрунтовний аналіз та контроль за витратами сільськогосподарських підприємств. Нами було з'ясовано, що розробка системи управлінської звітності має стати пріоритетним напрямком роботи будь-якого сільськогосподарського підприємства, оскільки вона має забезпечити керівництво відповідною інформацією, яка в сукупності повинна вплинути на оптимізацію і мінімізацію витрат підприємства.

Список використаних джерел

1. Касич А. О., Циган Р. М., Карбан О. І. Науково-методичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства. *Проблеми економіки*. 2013. №1. С. 191-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2013_1_28.

2. Максимів Ю. В. Організаційні підходи до вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління відходами деревообробного виробництва. *Вісник національного університету водного господарства та природокористування*. Економіка: зб. наук. праць. Рівне. 2011. Вип. 2 (54). С. 131-138.

3. Собченко А. М. Особливості організації обліку витрат на виробництво продукції рослинництва. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. №2. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/132.pdf (дата звернення: 17.11.2020).

УДК 65.011.56

УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ПІДСУМКАМИ АНАЛІЗУ

Ступерська Н. М., магістр

Богданюк О. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Системний аналіз доходів від операційної діяльності підприємств, а також пошук резервів щодо їх підвищення, є досить важливою та актуальною складовою управління підприємством, оскільки саме операційний дохід, який є основною складовою загального доходу підприємства виступає основним джерелом фінансування його подальшого розвитку, удосконалення матеріально-технічної бази підприємства, забезпечення всіх форм інвестування.

Якщо вести мову про чинники, які впливають на рівень економічної ефективності сільськогосподарського підприємства, то вони класифікуються за декількома ознаками:

а) за джерелами підвищення (зростання показників продуктивності праці, зниження капіталомісткості і матеріаломісткості продукції, що виробляється,

поліпшення використання матеріальних ресурсів);

б) за напрямками вдосконалення виробництва (врахування досягнень науково-технічного прогресу, впровадження прогресивної технології у виробничу діяльність, модернізація та оновлення застарілого обладнання, механізація і автоматизація виробництва, запровадження прогресивних методів і форм організації виробництва і праці у діяльність господарюючого суб'єкта);

в) за місцем реалізації (внутрішні – впровадження нових технологій, модернізація обладнання, та зовнішні).

Резервами підвищення доходу від операційної діяльності є:

1. постійне удосконалення засобів виробництва: впровадження нових технічних засобів, удосконалення та покращення технології виробництва, впровадження прогресивних матеріалів тощо. Це дозволить значно знизити собівартість продукції підприємства та підвищить операційний дохід;

2. зниження собівартості продукції, на яку впливають: економія всіх видів ресурсів, які знаходяться в розпорядженні підприємства (матеріальних, трудових, фінансових). Максимальна мобілізація резервів зниження собівартості продукції є важливою умовою ефективного функціонування аграрного підприємства;

3. сучасне механізоване виробництво потребує значно менше робочого персоналу, що, в свою чергу, зменшує величину витрат на оплату праці. За рахунок новітнього обладнання можна збільшити обсяг випуску продукції, що призведе до зниження витрат в розрахунку на одиницю продукції. Але після цього сільськогосподарське підприємство зіштовхнеться з необхідністю пошуку нових ринків збуту своєї продукції – як в Україні, так і за її межами. Це вимагатиме виділення деяких коштів на рекламу, проте це обов'язково принесе необхідний результат;

4. зростання обсягу випущеної продукції призводить до збільшення операційного доходу аграрного підприємства, в результаті дохід збільшується не лише за рахунок зниження собівартості, але і внаслідок збільшення кількості

випущеної продукції. Таким чином, чим більші показники обсягу виробництва, тим, за інших рівних умов, підприємство отримує більшу суму доходу. Але зростання доходу на підприємстві вплине на збільшення податкових платежів до бюджету.

Крім того, зростання операційного доходу може також відбутися за рахунок підвищення показників продуктивності праці на підприємстві, зі зростанням яких будуть знижені витрати праці в розрахунку на одиницю продукції, таким чином, зменшиться і питома вага заробітної плати в структурі собівартості продукції. Для цього підприємство повинне активно використовувати різноманітні мотиваційні засоби: перевести якомога більше працівників на відрядну форму оплати праці, працівникам погодинної форми підвищити оплату за роботу в позаурочний час, фінансувати транспортні витрати на доставку працівників на роботу та з роботи, надавати заохочувальні виплати та матеріальну допомогу працівникам з нагоди ювілеїв та інших визначних дат. Враховуючи специфіку роботи, слід також проводити профілактичне оздоровлення та медичне обстеження працівників за рахунок підприємства, організовувати санаторно-курортне лікування для працюючих та інвалідів праці.

Отже, для збільшення обсягу отримуваного операційного доходу керівництву підприємства необхідно застосовувати правильну тактику при встановленні цін на продукцію. У цінах повинні відображатись суспільно необхідні витрати на виробництво і реалізацію продукції, її споживчі властивості, якість, платоспроможний попит. Від правильності розрахунку ціни багато в чому залежить обсяг отримуваного доходу, ліквідність і платоспроможність сільськогосподарського підприємства, його фінансовий стан.

Список використаних джерел

1. Білик М.Д., Бабіч В.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств. *Бізнесінформ*. 2019. № 4. С. 205-213.

2. Голуб Н.М. Вдосконалення обліку доходів відповідно до вимог міжнародних стандартів. URL: [http://nbuv.gov.ua /portal/Soc_gum/Vzhdtu _econ /2019_4/7/](http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2019_4/7/).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р., № 290. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

УДК 330.37:336

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Фесюк Н. В., магістр

Лазаришина І. Д., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Загальновідомо, що висока конкурентоспроможність, платоспроможність, фінансова стійкість і прибутковість підприємства досягається за рахунок правильного ведення фінансів, що передбачає управління активами, витратами, інвестиціями, обіговими коштами, прибутком у коротко- та довгостроковому періодах, планування основних фінансово-економічних показників на поточний період і на перспективу. Єдність цих складників формує фінансову стратегію, базис і відправну точку в управлінні підприємством.

На сьогодні потреба формування фінансової стратегії є важливим складником успішного функціонування будь-якого підприємства незалежно від розміру, організаційно-правової форми та виду діяльності. Проте аналіз окремих публікацій дав змогу виявити, що дотеперішні науково-методичні підходи стосовно питань формування фінансових стратегій належно не розроблені як у науковому, так і в організаційно-практичному аспекті. Про це свідчить відсутність обґрунтування єдиної послідовності етапів процесу формування фінансової стратегії, принципів його здійснення, методичних рекомендацій, які б комплексно

враховували різні характеристики підприємств, передусім у сільському господарстві.

Головною метою фінансової стратегії підприємства є максимізація його ринкової вартості та підвищення ефективності діяльності. Вона досягається шляхом конкретизації цілей з урахуванням завдань та особливостей майбутнього фінансового розвитку підприємства. Система стратегічних фінансових цілей повинна забезпечувати формування достатнього обсягу власних фінансових ресурсів і високу рентабельність використання власного капіталу; оптимізацію структури активів й оборотного капіталу; встановлення прийняттого рівня фінансових ризиків у процесі здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства у довгостроковій перспективі.

Формування фінансової стратегії передбачає послідовність певних етапів. Воно неможливе без збору інформації про ринкове середовище функціонування підприємства (конкурентів, постачальників, клієнтів, посередників, державні органи та служби, банківські установи) та її детального аналізу. На цьому етапі фінансові менеджери повинні застосовувати відповідний фінансовий інструментарій: мікроекономічне фінансове планування, прогнозування, стратегічний і фінансовий аналіз (зокрема SWOT-аналіз, що охоплює аналіз слабких і сильних сторін підприємства, ризиків і додаткових можливостей), статистичні методи та економіко-математичне моделювання. Після виконання аналітичної роботи, здійснення відповідних розрахунків, обговорення альтернативних варіантів розвитку подій приймається управлінське рішення щодо вибору фінансової стратегії, яку надалі деталізують за напрямками фінансової політики й реалізують згідно з планом.

Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування й забезпечення стабілізації та фінансової стійкості підприємства в ринкових конкурентних умовах функціонування. Відповідно до фінансової стратегії визначається фінансова політика підприємства – як форма

реалізації загальної економічної стратегії підприємства щодо окремих сторін його фінансової діяльності. Формуючи фінансову політику, враховують, які напрями фінансової діяльності підприємства потребують більш ефективного управління.

Розробляючи фінансову стратегію особливу увагу слід надати виробництву конкурентоспроможної продукції, мобілізації внутрішніх ресурсів, максимальному зниженню собівартості продукції, формуванню та оптимальному розподілу прибутку, ефективному використанню капіталу тощо. Передусім необхідно визначити базову фінансову стратегію діяльності підприємства як рекомендацію стосовно доцільності зміни його фінансовогосподарського стану у тривалій перспективі, сформовану на підставі кількісних характеристик фактичного фінансово-господарського стану в поточному й наступних періодах.

В умовах ринкових відносин, самостійності підприємства, відповідальності за результати своєї діяльності, виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій фінансового стану, орієнтації у фінансових можливостях і перспективах, оцінки фінансового стану інших суб'єктів господарювання. Вирішити це допомагає фінансова стратегія підприємства, що повинна включати заходи зі стабілізації фінансового стану підприємства та його платоспроможності в умовах несприятливих змін середовища функціонування. Скорегована з урахуванням несприятливих факторів фінансова стратегія підприємства повинна забезпечувати високі темпи його операційної діяльності при одночасній нейтралізації загрози його банкрутства в майбутньому. Основою фінансової стратегії є пошук, раціональне використання й управління структурою фінансових ресурсів (капіталу) підприємства з метою підвищення його платоспроможності та фінансової стійкості. Фінансова стратегія є спрямовуючим вектором управління підприємством, і без її належного формування практично неможливо оминати фінансові проблеми під час здійснення виробничо-господарської діяльності у сучасному конкурентному ринковому середовищі.

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА

Цюк П. О., студент

Куць Т. В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

До важливих галузей сільського господарства України слід віднести зернову галузь, оскільки саме від ефективності її функціонування залежить розв'язання проблем продовольчої безпеки держави. Водночас високі врожаї зернових культур дають змогу нарощувати обсяги експорту на тлі постійно зростаючого попиту на світовому ринку та займати досить високі позиції серед світових експортерів зернових. Щорічні надходження від реалізації зернових і олійних культур становлять близько 6,5 та 1,7 млрд доларів США відповідно.

Дуалізм у векторах розвитку зернового ринку України й необхідність здійснення державної регуляторної політики зумовлюють актуальність аналітичних досліджень з забезпечення конкурентоспроможності зерна, підвищення ефективності його вирощування та оптимізації витрат виробництва зерна.

За даними Державної служби статистики валовий збір зернових і олійних культур в Україні постійно зростає (рис. 1).

Рис.1. Динаміка обсягів виробництва зернових та олійних культур, тис.т

Разом з тим, загальна вартість вирощених зернових культур у 2017 році (за середньорічними цінами) склала понад 220 млрд грн, а вартість олійних культур – майже 166 млрд грн. Це пояснюється високими закупівельними цінами на олійні культури, які в 2,5–3 рази вище ніж ціни на зернові культури.

Аналіз собівартості продукції традиційно розпочинають із вивчення динаміки загальної суми операційних витрат у цілому і за окремими елементами (табл. 1). Загальна сума витрат обумовлюється зміною обсягу випуску продукції в цілому по підприємству; її структурою; рівнем змінних витрат на одиницю продукції та сумою постійних витрат на весь випуск продукції.

Таблиця 1

Статті витрат при вирощуванні зернових

Стаття витрат	Характеристика
Витрати на оплату праці	Відносять нараховану основну та додаткову заробітну плату штатних працівників, найманих і залучених осіб, зайнятих безпосередньо вирощуванням пшениці.
Прямі матеріальні витрати	Відображають витрати на вартість: <ul style="list-style-type: none"> • насіння; • добрив мінеральних та органічних; • засобів захисту рослин; • нафтопродуктів (палива і мастильних матеріалів, витрачених машинно-тракторним парком та іншими сільгоспмашинами на роботах на полі, на якому вирощується пшениця); • витрати інших матеріалів, потрібних для вирощування пшениці.
Інші прямі витрати	<ul style="list-style-type: none"> • нарахування ЄСВ на фонд оплати праці. • амортизація основних засобів, які беруть безпосередню участь у вирощуванні пшениці. • інші витрати, прямо пов'язані з вирощуванням пшениці: плата за оренду земельних і майнових паїв, податок на майно (земельний податок чи орендну плату), страхування посівів, вартість робіт і послуг, наданих сторонніми організаціями та власними допоміжними виробництвами.
Загальновиробничі витрати рослинництва	зарплата агрономів, механізаторів. До складу загальновиробничих витрат належать окремі види витрат, що стосуються всіх напрямків діяльності господарства.

При аналізі витрат виробництва зерна особливої уваги потребує модернізація системи машин зернового комплексу для підготовки ґрунту під

окремі культури протягом 2–3 днів, сівби озимих і ярих – не більше 5 днів, та збирання врожаю за 10–12 днів тощо.

Численними дослідженнями Інституту зернових культур НААН України встановлено, що тільки в перші 5–7 днів після дозрівання урожайність озимої пшениці не знижується. У наступні дні спостерігається зворотній процес: збирання через 15 днів після настання повної стиглості призводить до втрат 5–7% зерна на кожному гектарі, а через 20 – від 11,2 до 13,5%. Втрати врожаю негативно позначаються на показниках собівартості та прибутковості отриманої продукції. Зокрема, при затягуванні строків збирання до 15 днів лише через зростання собівартості зерна за ціни 4700 грн/т виробник недоотримає 528–704 грн прибутку в розрахунку на гектар посіву.

Важливою умовою економічно обґрунтованого використання техніки на збиранні зернових культур є визначення способу збирання для конкретного поля. При роздільному збиранні, з точки зору економного витрачання енергоресурсів і коштів, найбільш доцільним є застосування широкозахватних жаток і хедерів. Збільшення ширини захвату жаток значно підвищує продуктивність праці і прискорює строки проведення робіт.

Крім того, серед заходів, які сприяють підвищенню урожайності й ефективності виробництва, поліпшенню якості зерна, важливе місце посідає захист рослин від шкідників, хвороб та бур'янів. Втрати врожаю при сучасному стані забур'яненості посівів становлять 8–15% для зернових колосових культур.

За наявних фінансових можливостей у господарствах лише 30–40% посівних площ зернових культур охоплено повномасштабними заходами знищення бур'янів. Щоб вийти на рівень валових зборів зернових культур 75–80 млн т, необхідно обробляти гербіцидами 60–70% посівів колосових культур і 90% кукурудзи. Доведення системи захисту рослин до більш досконаlih форм одночасно сприятиме оздоровленню фітосанітарної ситуації і зростанню валових зборів зерна на 9,5–10 млн т.

Важливим заходом підвищення ефективності виробництва зернових культур є розміщення їх у сівозміні після кращих попередників, які забезпечують оптимальні умови для росту й розвитку рослин та формування високого рівня продуктивності.